

Gemeente Midden-Delfland

GEMEENTE
MIDDEN-DELFLAND

**KADERNOTA
2027 – 2030**

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Externe ontwikkelingen	5
Algemeen financieel beeld.....	6
Financieel uitgangspunt & kader begr. 2027 - 2030	7
Financieel perspectief.....	9
Algemene uitkering.....	10
Ontwikkelingen	11
Verantwoordelijkheidsverdeling.....	13
Overlast door personen	14
Jeugdoverlast	14
Woonoverlast en verwarde personen	14
Digitale veiligheid.....	14
Verkeersveiligheid.....	14
Investeringskredieten	43
Weerstandsvermogen.....	46
Totaaloverzicht	47

Voorwoord

Hierbij ontvangt u de Kadernota 2027-2030. Deze Kadernota geeft u inzicht in de ontwikkelingen en de opgaven waar we voor staan. De Kadernota biedt de gemeenteraad een belangrijk en constructief moment om richting te geven aan de begroting. In deze Kadernota is geen nieuw beleid opgenomen om het college in staat te stellen met de doorrekening van een nieuwe collegewerkprogramma, beleidsmatige en financiële keuzes in samenhang en op tijd te maken bij de Begroting 2027-2030.

Grote en serieuze opgaven waar eenvoudige oplossingen voor ontbreken

In de voorliggende kadernota presenteren wij een financieel perspectief dat in de komende jaren somber aandoet. Liever hadden we een makkelijkere boodschap gebracht en een scenario geschetst waarin al onze ambities optimaal tot leven komen. De realiteit is helaas anders. De gemeentelijke middelen zijn beperkt en de kosten stijgen, mede door de druk die landelijke en regionale ontwikkelingen op onze begroting uitoefenen.

Dit financiële beeld is niet uniek in Nederland, veel en steeds meer gemeenten hebben moeite om hun begroting structureel rond te krijgen. Vanuit verschillende hoeken blijft aandacht gevraagd voor een toekomstbestendige financiering van gemeenten, met voldoende structurele middelen en meerjarige financiële zekerheid. Toch hebben we ons op dit moment te verhouden tot de werkelijkheid en moeten we met de middelen die er nu zijn de juiste keuzes maken voor Midden-Delfland.

We kiezen ervoor om met de beschikbare middelen onze identiteit te onderstrepen

Hoewel het financieel perspectief uitdagend is, kiezen we ervoor om met de beschikbare middelen onze identiteit te onderstrepen. Door het maken van weloverwogen keuzes kunnen we onze typerende elementen versterken zodat we naast het uitvoeren van onze wettelijke taken ook echt Midden-Delfland kunnen blijven. Dat betekent dat; we de stevige sociale cohesie in stand willen houden, we initiatieven faciliteren die de leefbaarheid vergroten, we ons inzetten voor behoud en versterking van het Bijzonder Provinciaal Landschap en we een scherp oog hebben voor het handhaven van de veiligheid. Maar ook dat we ons blijven inspannen om het woningtekort terug te dringen.

Uiteraard zijn de ambities die de basis vormen van onze gemeentelijke dienstverlening het uitgangspunt. Zo hebben we onverminderd oog voor inwoners en ondernemers en proberen we aan te sluiten bij wat er nodig is. Ook blijven we alert op de veranderende vraag vanuit de samenleving, onze dienstverlening stemmen we hierop af. Gehoord worden en betrokkenheid zijn hiervoor belangrijke pijlers. Hier investeren we in met gesprekken en voorlichting. Vanzelfsprekend hebben we daarbij aandacht voor de voortgang van de door de raad gestelde doelen.

De huidige context maakt dat we ons beperkt voelen en dat we ons bewust zijn van het feit dat we keuzes moeten maken. Dat dit niet altijd makkelijke keuzes zijn, is evident. Toch slaan wij met vertrouwen deze richting in zodat Midden-Delfland ook in de toekomst sociaal, veilig, groen en leefbaar blijft.

Het blijft ons doel om de begroting 2027 sluitend te maken. Dit vraagt om keuzes. Als het niet lukt om de Begroting 2027 sluitend te maken, dan richten we ons op een financieel positief meerjarenperspectief, waarbij de begroting in elk geval in 2030 (reëel) sluitend is. Deze Kadernota is hiertoe de eerste stap. Afhankelijk van de keuzes die worden gemaakt evenals de gevolgen van de meicirculaire, volgt een extra stap tussen behandeling Kadernota en het gereedmaken van de begroting.

Leeswijzer

De Kadernota begint met een algemeen hoofdstuk over belangrijke externe ontwikkelingen. Daarna leest u over het financiële beeld. Hierin staan de kaders die we voorleggen ter goedkeuring en het financieel meerjarenbeeld met uitleg. Informatie over de algemene uitkering leest u hierin ook. De gegevens van de meicirculaire zijn hier nog niet in verwerkt. Deze zijn ten tijde van het aanbieden van deze Kadernota nog niet bekend.

Het laatste deel van het 'algemeen financieel beeld' bevat alle ontwikkelingen en taken die nu bekend en relevant zijn voor het meerjarenbeeld. De indeling is per programma, zodat de verbinding met de begroting duidelijk is. Ook hier leest u terughoudendheid. De financiële opgave is dusdanig fors dat het ons beperkt in mogelijkheden om ontwikkelingen vorm te geven. Per programma leest u de mutaties die nu bekend zijn.

Tot slot

Vitale dorpen, een duurzaam landschap, een menselijke samenleving en een dienstverlenende gemeente onze ambitie blijven onverminderd van kracht. De financiële beperking daagt ons echter wel uit. Dit vereist scherpe keuzes, maar we zijn vastbesloten deze in lijn met onze ambities samen met u als gemeenteraad tot een goed einde te brengen. Tijdens de zomerperiode werken we aan een reëel sluitende begroting op basis van de kaders en uitgangspunten die u ons meegeeft.

Met vriendelijke groet,

Het college van burgemeester en wethouders van Midden-Delfland

Externe ontwikkelingen

Macro-economische vooruitzichten

In dit hoofdstuk bespreken we een aantal economische vooruitzichten voor Nederland. Deze ontwikkelingen zijn overgenomen uit het Centraal Economisch Plan 2026 van het CPB. Het geeft in grote lijnen de context weer voor onze gemeente maar is niet een-op-een te vertalen naar de economische vooruitzichten voor Midden-Delfland.

Economische ontwikkeling 2026-2027

Het CPB heeft op 12 maart het Centraal Economisch Plan (CEP) gepubliceerd met vooruitzichten voor de economie en de overheidsfinanciën. Ondanks de grote geopolitieke onzekerheid is de economische ontwikkeling de afgelopen tijd niet stil gevallen. Het bbp groeit in 2026 met 1,4% en in 2027 met 1,1%. Dit komt vooral door stijgende uitgaven van huishoudens en toenemende overheidsbestedingen. Door de gespannen internationale situatie blijft de onzekerheid rondom het economisch beeld echter zeer groot.

Overheidsfinanciën

Hogere uitgaven aan defensie, sociale zekerheid en zorg zorgen ervoor dat het EMU-saldo verslechtert van -1,6% bbp in 2025 tot -1,9% bbp in 2027. In 2026 wordt het EMU-saldo extra belast door een eenmalige overboeking van pensioenen. De lasten voor gezinnen nemen ook toe, onder meer door een verhoging van de inkomstenbelasting als gevolg van het coalitieakkoord in 2027. In deze raming is ook een verkenning tot 2034 opgenomen. Op langere termijn lopen uitgaven aan onder andere defensie en klimaat verder op, terwijl de dekking minder snel meegroeit. Hierdoor verslechtert het EMU-saldo naar verwachting tot -3,1% bbp in 2034.

Koopkracht en inflatie

De doorsnee koopkracht stijgt in 2026 met ongeveer 1,4% doordat de loongroei naar verwachting hoger blijft dan de inflatie, die geleidelijk richting 2% beweegt. In 2027 blijft de koopkracht per saldo ongeveer gelijk, doordat lastenverzwaringen uit het coalitieakkoord de reële loongroei compenseren. De gestegen energieprijzen van de afgelopen weken zijn niet verwerkt in deze raming. Op basis van de recente marktverwachtingen voor gas- en olieprijs zou de energie-inflatie hoger uitkomen, met een direct effect van circa 0,6 procentpunt op de totale inflatie.

Algemeen financieel beeld

Financieel uitgangspunt & kader begr. 2027 - 2030

De gemeente voert een duurzaam en verantwoord financieel beleid. Daarbij blijft het uitgangspunt dat structurele uitgaven worden gedekt door structurele inkomsten en dat zorgvuldig wordt omgegaan met publieke middelen. De gemeente beheert deze middelen namens de samenleving en maakt daarin transparante en toekomstbestendige keuzes.

Wij streven naar een gematigde ontwikkeling van de lokale lastendruk voor inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven. Tegelijkertijd willen wij voldoende financiële ruimte behouden om te kunnen investeren in maatschappelijke opgaven, leefbaarheid en voorzieningen.

Het weerstandsvermogen blijft een belangrijk onderdeel van een gezonde financiële positie. Middelen die de benodigde weerstandscapaciteit en de reguliere budgetbehoefte overstijgen, kunnen worden ingezet voor maatschappelijke ambities en investeringen. Daarbij hanteren wij als uitgangspunt een weerstandsratio die minimaal binnen de bandbreedte van 1,0 tot 1,4 blijft, hetgeen kwalificeert als 'voldoende'.

Voor het verkrijgen van repressief toezicht door de provincie is vereist dat de Begroting 2027 structureel en reëel in evenwicht is, dan wel dat sprake is van een sluitend meerjarenperspectief voor de periode 2028–2030. De financiële vooruitzichten binnen deze Kadernota laten zien dat de begrotingssaldi in meerdere jaren onder druk staan. Dit vraagt om scherpe prioritering en het maken van realistische keuzes.

Hoewel het streven onverminderd gericht blijft op een structureel sluitende meerjarenbegroting, ligt de primaire focus op het realiseren van een sluitende Begroting 2027. Indien dit niet volledig haalbaar blijkt, zetten wij in op een structureel sluitend meerjarenperspectief vanaf 2028-2030, waarbij in ieder geval het begrotingsjaar 2030 structureel in evenwicht is.

Voor de Begroting 2027-2030 hanteren wij de volgende kaders:

- a) De Begroting 2027 is materieel in evenwicht (ofwel: reëel sluitend); structurele lasten worden gedekt door structurele baten.
- b) Wanneer de Begroting 2027 niet sluitend kan worden, is in elk geval het begrotingsjaar 2030 materieel in evenwicht.
- c) Hoewel ons dit tijdelijk, vanuit het Bestuurlijk Overleg Financiële Verhoudingen (BOFv), is toegestaan zien we *in principe* af van het structureel inzetten van reserves voor een sluitende begroting.
- d) Incidentele lasten kunnen gedekt worden door incidentele baten (veelal door onttrekking aan de algemene reserve).
- e) Wij baseren ons in de Begroting 2027 en MJP 2028-2030 op de prijsindex uit de meicirculaire *.
- f) De Begroting 2027 en MJP 2028-2030 bevat geen taakstellingen of stelposten**.
- g) De Begroting 2026 en MJP 2028-2030 bevat in beginsel voortzetting van bestaand beleid en projecten en werkzaamheden opgenomen in het collegewerkprogramma.

h) Uitgangspunt voor de OZB is een structurele opbrengststijging van 3% per jaar. ***

i) Voor de afvalstoffenheffing en rioolheffing stijgen de tarieven niet meer dan voor kostendekkendheid noodzakelijk. ****

j) Voor de toeristenbelasting stijgen de tarieven*****:

- € 2,00 per overnachting per persoon in een kampeermiddel.
- € 3,00 per overnachting per persoon voor een overnachting in een inrichting niet zijnde een kampeermiddel.

* Voor de prijsontwikkeling hanteren wij, indien van toepassing, het Nationale consumentenprijsindex (cpi). Voor de loonontwikkeling hanteren wij de CAO. Deze halen wij uit de meicirculaire 2026. De gevolgen van de meicirculaire zijn op het moment van aanbieden van deze Kadernota nog niet bekend.

** Wij hanteren geen stelposten tenzij deze uitdrukkelijk als mogelijkheid aangegeven worden door bijvoorbeeld de VNG.

*** Tijdens de behandeling van de Kadernota en begroting 2025 heeft de raad gesproken over het handhaven van de structurele opbrengststijging van 3%. Dit is de bestendige lijn om evenwichtige lokale lastendruk en opbrengst te bereiken.

**** Voor het tarief rioolheffing 2027 betekent dit een indexering van het tarief voor 2026. Voor de afvalstoffenheffing zal een beperkte stijging nodig zijn. De hoogte van de stijging is onder meer afhankelijk van de nog te ontvangen Dienstverleningsovereenkomst.

***** Voor 2027 stellen wij u volgend jaar een absolute tariefstijging voor, en voor 2028 en verder een indexering van de tarieven.

Financieel perspectief

De jaarschijven 2027-2029 uit de Begroting 2026 en MJP 2027-2029 (gecorrigeerd met tussentijdse begrotingswijzigingen) vormen de basis voor de Begroting 2027 en MJP 2028-2030 (I). De tussentijdse begrotingswijzigingen betreffen de afzonderlijke raadsvoorstellen voor het Begrotingsjaar 2026 en de periodieke begrotingswijziging.

Ten opzichte van die stand zijn er besluiten met financiële consequenties die verwerkt moeten worden. Al deze mutaties zijn in deze Kadernota verwerkt in de betreffende programma's.

Dit leidt tot onderstaande saldi als vertrekpunt voor de Begroting 2027 en MJP 2028-2030.

		2027	2028	2029	2030
I)	Beginstand begroting 2027-2030	€ - 514.283	€ - 324.731	€ - 1.395.676	€ 0
II)	Mutaties kadernota regulier	€ 1.732.597	€ 1.286.941	€ 1.283.614	€ 1.229.881
IV)	Stand kadernota 2026-2029	€ 1.218.314	€ 962.210	€ - 112.062	€ 1.229.881

(Een positief saldo is nadelig)

Onze focus ligt op het (reëel) sluitend maken van de Begroting 2027. Voor alle jaren zijn we aan de slag gegaan met de voorbereiding op bezuinigingen/ombuigingen. Het reëel sluitend maken van de Begroting 2027 is daarbij onveranderd de doelstelling, maar dit is veel moeilijker dan eerder voorzien. We willen daarbij voorkomen dat keuzes gemaakt moeten worden die niet makkelijk te herstellen zijn en langdurig negatief effect hebben. Wanneer dit betekent dat een reëel sluitende Begroting 2027 hierdoor niet haalbaar is, stellen we u voor om de doelstelling te wijzigen in een (financieel) positief meerjarenperspectief, waarbij in elk geval 2030 (reëel) sluitend is.

Afgelopen jaren hebben de VNG en gemeenten zelf nadrukkelijk kenbaar gemaakt dat taken en middelen in balans moeten zijn bij het Rijk. Of dit voor onze gemeente positief uitpakt, wordt pas duidelijk bij de meicirculaire. Deze circulaire is zeer relevant en voor de begroting van het opvolgend jaar. Los daarvan is van belang dat wij ook zelf blijven werken aan onze eigen uitvoeringskracht.

Op het moment van aanbieden van deze Kadernota, zijn de gevolgen van de meicirculaire nog niet bekend. Deze informatie ontvangt u dus separaat en zo snel als dat mogelijk is. Onder 'Algemene uitkering' leest u meer.

Algemene uitkering

De gevolgen van de meicirculaire 2026 op basis van de Voorjaarsnota 2026 van het Rijk zijn op het moment van aanbieden van deze Kadernota nog niet bekend.

Hierin worden gemeenten geïnformeerd over de wijzigingen van het gemeentefonds naar aanleiding van de Voorjaarsnota 2026 van het Rijk. Het gemeentefonds kent een algemene uitkering en decentralisatie-uitkeringen (waaronder ook integratie-uitkeringen). De algemene uitkering wordt jaarlijks geïndexeerd. Die indexatie bestaat uit het accres, waaronder ook aanvullende niet-taakgebonden kortingen en toevoegingen aan de algemene uitkering. Het accres exclusief deze kortingen en toevoegingen is te splitsen in een volume-accres en een prijs-accres die volgens een methodiek worden berekend. Door taakmutaties vinden wijzigingen van de algemene uitkering plaats.

Herverdeling gemeentefonds

De VNG is kritisch op de BZK-voorstellen over de herziening van de verdeling van het gemeentefonds per 1 januari 2027. Veel voorgestelde wijzigingen zijn onvoldoende onderbouwd en de effecten voor gemeenten zijn onduidelijk. Ook bood het proces te weinig tijd voor bestuurlijke reflectie en alternatieven.

De VNG adviseert de minister van BZK om op dit moment slechts 2 relatief kleine en technische wijzigingen door te voeren. Het gaat om een verbetering van de telling van de maatstaf voor huishoudens met een laag inkomen en een actualisatie van de OZB-rekentarieven. Deze aanpassingen hebben nauwelijks herverdeeffecten en kunnen daarom verantwoord worden ingevoerd.

De overige voorstellen acht de VNG op dit moment niet geschikt voor invoering, maar bieden wel kansen voor verder onderzoek. Te denken valt aan het beter definiëren van de maatstaf Huishoudens laag inkomen en het toevoegen van maatstaven voor de verdeling van de clusters Wmo en Jeugd.

Zorg over aanhoudende onzekerheid

De VNG betreurt dat de bestaande problemen met de verdeling nog niet zijn opgelost en waarschuwt dat de voortdurende onzekerheid over de verdeling van het gemeentefonds grote gevolgen heeft voor gemeenten. Door het uitblijven van duidelijkheid stellen gemeenten investeringen en structurele bezuinigingen uit. De VNG roept de minister van BZK op om snel met een concreet plan te komen voor het vervolgproces. Daarbij biedt de VNG aan om actief mee te denken over een zorgvuldige en transparante aanpak.

Snelle duidelijkheid nodig over ingroeipad

Voor de korte termijn benadrukt de VNG het belang van snelle besluitvorming over het ingroeipad richting 2027. Gemeenten hebben deze duidelijkheid nodig om hun begrotingen op tijd en verantwoord op te stellen, mede gezien de lopende coalitieonderhandelingen.

Ontwikkelingen

Hieronder leest u de ontwikkelingen waar wij nu en in de komende periode invulling aan willen geven. Soms zijn deze ontwikkelingen al financieel te vertalen, dan leest u dat onderaan in het betreffende programma in een financieel staatje. Per programma staat zowel een tabel met zogenaamde autonome mutaties, als een tabel met daarin de voorgestelde bezuinigingsmaatregelen. Een toelichting op de voorgestelde bezuinigingen leest u in bijlage A bij deze kadernota.

We gebruiken de indeling van de programmabegroting, zodat duidelijker de link te maken is met bijgevoegd financieel overzicht en met de meerjarenbegroting. Dat laat onverminderd dat veel van de genoemde ontwikkelingen programma overstijgend zijn.

Programma 1 Vitale dorpen in Midden-Delfland

Hernieuwde focus en energie op dorpen en landschap

Midden-Delfland is een groene gemeente met een unieke positie als groen gebied in een stedelijke omgeving. In de afgelopen twintig jaar is gekoesterd en ontwikkeld wat Midden-Delfland uniek maakt. Het landschap, de fijnchaligheid en de prettige manier van leven. De bevestiging van het belang van deze eigenschappen vinden wij in het Cittaslow-lidmaatschap en de toekenning van de status 'Bijzonder Provinciaal Landschap'. De kwaliteiten komen ook terug in de speerpunten van de gebiedsvisie Midden-Delfland 2025. Samen met onze inwoners, ondernemers en verenigingen zetten we ons met hernieuwde focus en energie in voor onze dorpen, en ook met onze regionale partners voor ons Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland.

Behouden en versterken van het landschap

Wij dragen samen met onze partners van de Landschapstafel actief bij aan het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied. Dit programma richt zich op waterbeheer, het versterken van de natuur en biodiversiteit, en het verminderen van broeikasgassen. Het toekomstperspectief van de landbouw speelt een belangrijke rol bij het realiseren van deze maatschappelijke uitdagingen. Vitale agrarische bedrijven spelen een hoofdrol in het realiseren van onze groene ambities. Voor de komende jaren zijn echter enkele zorgwerkkende trends waarneembaar:

- Agrarische grondprijzen stijgen sterk, kleinschalige en startende boerenbedrijven staan onder druk. Daarnaast zien we een dalende lijn in het aantal boerenbedrijven en een stijgende lijn in de grootte van de bedrijven.
- Hogere overheden stellen steeds meer (wettelijke) eisen aan het landelijk gebied op het gebied van waterkwaliteit, klimaat, stikstof, natuur.
- Boeren zoeken de verbinding met de stad. Dat schuurt regelmatig met ruimtelijke regels.
- De vele ruimteclaims verhogen de druk op het landschap: waterberging, wonen en werken, recreatie, energietransitie, infrastructurele ontwikkelingen.
- De forse toename van de woningbouw in de regio gaat niet automatisch gepaard met een toename van investeringen in het (beheer van) het landschap.

Om de ruimteclaims en de gewenste kwaliteitsslagen in de toekomst een hoofd te bieden zullen we het landschapskader moeten herijken. Onderdeel hiervan is hoe we tot een natuurinclusieve en toekomstbestendige landbouw komen (zie Toekomstvisie 2050), zodat het landschap beheerd blijft. Maar bijvoorbeeld ook hoe we Midden-Delfland positioneren in de regio.

Financiële mutaties

Kadernota mutaties

Een positief bedrag is nadelig

Onderwerp	2027	2028	2029	2030
Baten	-€ 50.000	-€ 50.000	-€ 50.000	-€ 50.000
Toename pachtinkomsten	-€ 50.000	-€ 50.000	-€ 50.000	-€ 50.000
Totaal	-€ 50.000	-€ 50.000	-€ 50.000	-€ 50.000

Programma 2 Bestuur en veiligheid

Ondermijning

Ondermijnende criminaliteit is ook in kleine gemeenten als Midden-Delfland een reële dreiging — van drugshandel en hennepteelt tot mensenhandel en vastgoedfraude.

In de periode augustus 2023 tot maart 2024 is samen met een medewerker van het RIEC gewerkt aan het beleidsmatig op orde brengen van de organisatie. Dit heeft geleid tot het ‘Plan van aanpak ondermijning Midden-Delfland 2024–2026’, gericht op bewustwording, versterking van de informatiepositie, beleidsvorming en integrale samenwerking. De Raad heeft hiervoor een budget van € 50.000 beschikbaar gesteld voor 2024 en 2025.

De looptijd van dit plan eindigt in 2026. In de loop van 2026 maken wij de balans op: wat heeft de aanpak opgeleverd, hoe staat onze informatiepositie ervoor en welke structurele inzet is noodzakelijk? Wij verwachten u hierover bij de begroting 2027 nader te adviseren.

Bibob

De Wet Bibob stelt gemeenten in staat vergunningaanvragers te screenen en zo misbruik voor criminele doeleinden te voorkomen. Het is een belangrijk instrument in de aanpak van ondermijning.

Tot voor kort paste Midden-Delfland BIBOB uitsluitend toe op horecavergunningen. Omliggende gemeenten hanteren een bredere toepassings-scope. Achterblijven vergroot het risico op een waterbed-effect: criminele activiteiten wijken dan uit naar gemeenten met een minder scherp screeningsregime.

Het BIBOB-beleid is herzien, de toepassing verbreed en een BIBOB-coördinator aangewezen. De basis is daarmee op orde. De komende periode richt zich op borging van werkprocessen en kennisvergroting in de organisatie. Geen aanvullend budget nodig.

Beleid Openbare Orde en Veiligheid

Het ligplaatsenbeleid is verouderd en wordt in 2026 ter vaststelling aan de raad voorgelegd; vóór de zomer ontvangt de raad een informatiebrief. In dit beleid wordt een maatregel voorgesteld die in de toekomst het aantal weesboten kan verminderen en die kostenverhaal van verwijderen van weesboten kan vereenvoudigen. De basis voor de regelgeving en daarmee de mogelijkheden voor handhaving is de APV. Het is echter vaak onduidelijk wie de eigenaar van de weesboot is, waardoor kostenverhaal onmogelijk wordt.

Verantwoordelijkheidsverdeling

Watereigenaren hebben een zorgplicht. De zorgplicht van het Hoogheemraadschap van Delfland spits zich toe op waterveiligheid en waterkwaliteit. Wanneer een weesboot geen negatief effect heeft op een van beide wordt de boot niet door hen verwijderd. Klachten hierover komen echter wel bij de gemeente terecht en voor het aanzien van de openbare ruimte zijn weesboten niet wenselijk.

Voor de zomer van 2026 wordt geïnventariseerd hoeveel bootwrakken er liggen en van hoeveel verwijdering urgent is. Aan de hand daarvan worden benodigde budgetten aangevraagd in de begroting.

Herstructurering van de crisisorganisatie

Vanaf 1 juli 2024 werkt de gemeente bij crises zo dicht mogelijk bij de reguliere werkwijze — een les uit COVID-19, de Oekraïneopvang en de evaluatie van de Wet veiligheidsregio's. Alle betrokken collega's zijn in 2025 getraind en het Gemeentelijk Team Incidenten is ingesteld. Vanaf 2026 vinden onderhoudstrainingen regionaal plaats.

Overlast door personen

Overlast door jeugd en personen met verward gedrag vraagt om vroegtijdige signalering en een integrale aanpak van zorg en veiligheid. Het Uitvoeringsplan 2026–2027 geeft hieraan invulling.

Jeugdoverlast

In 2026 wordt onderzocht of de vergunning van de Jongeren Ontmoetingsplek (JOP) in Schipluiden verlengd kan worden. BOA's draaien structureel twee avonddiensten per maand gericht op jeugd en houden toezicht op recreatiegebieden. De lokale Zorg- en Veiligheidskamer wordt doorontwikkeld: Q2 2026 staat een samenwerkingsconvenant gepland.

Woonoverlast en verwarde personen

In 2026 wordt een vernieuwd woonoverlastbeleid gepresenteerd aan WoonWest, het Sociaal Domein en de politie. Structureel overleg met de woningcorporatie vormt de basis voor vroegtijdige signalering. Aanvullend wordt in Q4 2026 gestart met de planvorming voor een uitvoeringsagenda huiselijk geweld en een lokale meldcode (implementatie 2027). De gemeente sluit aan bij de Orange the World-campagne en richt een gemeentelijk overlastmeldpunt in (Q3/Q4 2026).

Digitale veiligheid

Midden-Delfland zet in op digitale weerbaarheid bij zowel inwoners als medewerkers. Extern: op basisscholen wordt Hackshield geïntroduceerd (Q1 2026) met een huldiging voor de beste gebruikers (Q3); voor jongeren wordt het Epic Youth-programma ingezet tegen online uitbuiting (Q2); ouderen worden bereikt via voorlichtingsmiddagen in alle dorpskernen (Q3 2026).

Intern worden medewerkers getraind via Study Clips informatieveiligheid (Q1), een social hack training (Q2) en een phishing meldcompetitie (Q3/Q4 2026), in samenwerking met Informatievoorziening, JuZa en Brooklyn Partners.

Verkeersveiligheid

De inzet richt zich op twee speerpunten. Voor het tegengaan van hardrijden worden speedvisors ingezet, verkeersremmende maatregelen aangebracht bij reconstructies en 50 km/u-wegen waar mogelijk afgewaardeerd naar 30 km/u. In 2028 worden schoolzones ingericht (programma Veilige Schoolomgeving).

Voor fietsveiligheid: kortetermijnoplossing kruispunt Maassluisseweg–Oude Veiling–Kerkweg (Q4 2027), verbetering fietspad Rotterdamseweg (Q2 2027), uitdelen fietsverlichting in het kader van het Donkere Dagen Offensief (Q3/Q4 2026) en doorlopende verkeerseducatie op scholen.

Financiële mutaties

Kadernota mutaties

Een positief bedrag is nadelig

Onderwerp	2027	2028	2029	2030
Lasten	-€ 21.688	-€ 65.670	-€ 69.243	-€ 69.625
Overheveling GWL van programma	-€ 5.500	-€ 5.600	-€ 5.700	-€ 5.700
AO verzekering voor raadsleden	€ 18.000	€ 18.000	€ 18.000	€ 18.000
coördinator BiBoB	€ 9.500	€ 0	€ 0	€ 0
Uitvoeringsbudge t coördinator BiBoB	€ 25.000	€ 0	€ 0	€ 0
Indexering bijdrage VRH	€ 25.899	€ 19.899	€ 19.899	€ 19.899
Correctie 1e PBW 2025: Overhevelen budget van 604012	-€ 74.400	-€ 76.000	-€ 77.700	-€ 77.700
MRDH bijdrage inflatiecorrectie	-€ 3.594	-€ 4.994	-€ 6.394	-€ 6.394
automatiseringsk osten (neutraal)	€ 78.799	€ 80.611	€ 82.384	€ 84.197
automatiseringsk osten (neutraal)	-€ 95.392	-€ 97.586	-€ 99.733	-€ 101.927
Baten	€ 16.900	€ 17.300	€ 17.700	€ 17.700
Overheveling leges van programma	€ 16.900	€ 17.300	€ 17.700	€ 17.700
Totaal	-€ 4.788	-€ 48.370	-€ 51.543	-€ 51.925

Programma 3 Beheer, verkeer en milieu

Regulier beheer openbare ruimte

Het is een uitdaging om het beheer van de openbare ruimte op een goed niveau te houden binnen de beperkte budgetten. Factoren die daar een negatieve invloed op hebben zijn indexaties en andere prijsverhogingen. Indexaties die aannemers doorrekenen zijn vaak hoger dan de indexatie die in onze meerjarenbegroting is opnemen. Afgelopen periode hebben we daarnaast te maken gehad met oplopende kosten voor brandstof en grondstoffen (materialen) door onder andere onrust in het Midden-Oosten. Ook komende jaren blijft dit naar verwachting een onzekere factor.

Om het areaal goed te beheren is het van belang om het te beheren areaal goed in beeld te hebben in ons areaalbeheersysteem. Afgelopen jaar is er gewerkt aan een inhaalslag om al het areaal goed in de areaalbeheersystemen te krijgen en dit loopt nu nog. Naar verwachting wordt dit in het najaar afgerond. Daarbij worden ook percelen geregistreerd waarbij het eigendom en het beheer bij verschillende partijen zitten. Er zijn in het verleden verschillende beheerafspraken gemaakt waardoor wij soms percelen beheren van andere overheidspartijen en vice versa. Deze afspraken worden goed in het areaalbeheersysteem vastgelegd en waar de afspraken niet duidelijk zijn worden deze nu wel duidelijk gemaakt.

De afgelopen jaren is een aantal beheerplannen (en beleidsplannen) geactualiseerd en is een aantal nieuwe beheerplannen opgesteld. Momenteel wordt er aan nog een aantal actualisaties en nieuwe beheerplannen gewerkt waarvan de planning is dat deze na de zomer naar de gemeenteraad gaan. Hiermee zijn alle plannen weer actueel voor de komende jaren.

Groot onderhoud en reconstructies

Voor groot onderhoud zitten de budgetten in de exploitatie. Om de kosten jaarlijks gelijk te houden wordt de planning aangepast aan het beschikbare budget. Wanneer de planning gemaakt wordt op basis van de inspecties en wat er daadwerkelijk nodig is fluctueren de bedragen jaarlijks. Dit kunnen behoorlijke verschillen zijn. Dit zien we met name bij het groot onderhoud van de wegen. Om het werk uit te kunnen voeren wanneer nodig en daarmee kapitaalvernietiging te voorkomen én om de jaarlijkse uitgaven gelijk te houden is het voornemen om voor de wegen met het nieuwe beheerplan een voorziening in te stellen.

Voor het openbaar groen zijn de renovatiebudgetten beperkt. Er is veel groen aan het einde van de levensduur en daardoor aan vervanging toe. Dit groen is nu niet goed te onderhouden. Door vernieuwing van deze groenvakken is het groen beter te beheren binnen de beschikbare budgetten. Voor deze reconstructies is de komende jaren extra budget nodig.

Bij reconstructies nemen we zoveel mogelijk toepassing van klimaatadaptieve maatregelen mee. Ook benutten we zoveel mogelijk subsidiemogelijkheden van met name rijk, provincie en MRDH. Voor verkeersveiligheidsmaatregelen komt er dit jaar nog een extra openstelling van een subsidieregeling vanuit het rijk. Wij zien voor een aantal fietspaden en wegen mogelijkheden binnen deze subsidieregeling en gaan hiervoor een aanvraag indienen. Besluitvorming komt naar verwachting niet op tijd om deze inkomsten mee te nemen in de meerjarenbegroting. Ook voor de inrichting van de schoolzones proberen we bij de MRDH aanvullende subsidie te krijgen.

Er staat al meerdere jaren een krediet voor aanleg van parkeerverharding, als mitigerende maatregel vanuit de aanleg van de A4. Dit blijkt uiteindelijk niet nodig. Het krediet wordt nu ingezet voor het doortrekken van het fietspad in de Harnaschpolder (Harnaschkade). Dit kan ook gelieerd worden aan de A4. Voor dit fietspad wordt later dit jaar subsidie aangevraagd.

Wegen op kades (WOK)

Het Hoogheemraadschap van Delfland (Delfland) heeft zijn keringen tegen het licht gehouden en komt met een versnelde opgave om alle keringen veilig op hoogte te brengen voor 2035. Dit betekent voor ons als gemeente ook iets als hier een weg op ligt. In onze gemeente zijn veel wegen op kades, waarbij Delfland eigenaar van de kade is en wij eigenaar van de weg zijn. Met de opgave voor de kades waar Delfland mee aan de slag gaat moeten wij mee. Hiervoor wordt een overeenkomst gesloten. Dit betekent behoorlijke investeringen de komende jaren. Voor enkele kades is de verkenning al gestart. De uitvoering van alle trajecten staat twee jaar na start van de voorbereiding gepland.

Voor de geprogrammeerde trajecten heeft Delfland gekeken welke principeoplossing het meest voor de hand ligt met de kennis die nu beschikbaar is. Hierbij is uitgegaan van vijf principeoplossingen met elk een indicatie van de kosten. Per traject is er gekeken naar de kostenverdeling tussen gemeente en Delfland, uitgaande van principes uit de overeenkomst. Het betreft een grove inschatting van de kosten. Onderzoeken die nog worden uitgevoerd in de fase van de verkenning en planvorming, kunnen tot andere inzichten, kosten en kostenverdeling leiden.

Financiële mutaties

Kadernota mutaties

Een positief bedrag is nadelig

Onderwerp	2027	2028	2029	2030
Lasten	-€ 53.000	-€ 53.000	-€ 53.000	-€ 53.000
Indexatie onkruidbestrijding verharding	€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000
Openbare verlichting; aframing GWL	-€ 50.000	-€ 50.000	-€ 50.000	-€ 50.000
Riolering; aframing GWL	-€ 25.000	-€ 25.000	-€ 25.000	-€ 25.000
Uitgave bruggelden	-€ 5.000	-€ 5.000	-€ 5.000	-€ 5.000
Indexatie uitbesteding groenonderhoud	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000
Stijging kosten groenonderhoud bestekken	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
Baten	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000
Verwerking mutatie riolering via de voorziening	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000
Inkomsten bruggelden	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000

Kadernota 2027-2030

Onderwerp	2027	2028	2029	2030
Totaal	-€ 23.000	-€ 23.000	-€ 23.000	-€ 23.000

Programma 4 Onderwijs

Uitvoering Huisvestings Programma (IHP)

Op basis van het Integraal Huisvestings Programma (IHP) voor de onderwijshuisvesting, zijn in 2025 (Mariaschool) en 2026 (Schutse en Hub-Schipluiden) voorbereidingskredieten door de raad beschikbaar gesteld. Het vrijgeven van deze kredieten maakt het mogelijk voorbereidende werkzaamheden te bekostigen die uiteindelijk moeten leiden tot projectplannen (business cases) waarover de raad in de loop van 2026 (voor de Mariaschool) en naar verwachting in 2027 (voor de Hub Schipluiden) een besluit kan nemen. Voor De Schutse wordt, na realisatie en ingebruikname van de tijdelijke uitbreiding, het vervolgtraject voor de structurele huisvesting nader uitgewerkt, waarna ook de planning richting besluitvorming wordt bepaald.

Voor de Mariaschool is op basis van eerdere besluitvorming reeds in de begroting een indicatieve investering verwerkt van 11 miljoen euro. Voor de beide andere projecten vindt verwerking van totale projectkosten (investering, kapitaallasten en overige kosten) plaats nadat nadere besluitvorming in de raad heeft plaatsgevonden. In het IHP zijn voor de bouwkosten bedragen ingeschat van 3,9 miljoen euro voor de Schutse (beoogde oplevering fase 2 2029 t/m 2032) en 8 miljoen voor de Hub Schipluiden (beoogde oplevering fase 2 2029 t/m 2032).

De uitvoering van het gehele IHP is van een dusdanig grote omvang dat gedurende de eerste twee fasen van het IHP een tijdelijke uitbreiding van de beleids capaciteit onderwijshuisvesting van 0,8 fte nodig is. De kosten hiervan worden via de voorbereidingskredieten meegenomen in de totale budgetaanvraag die de raad wordt voorgelegd.

Actualiseren financiële afspraken beheer en onderhoud

In de Kadernota 2026 - 2029 is een doorlichting aangekondigd van beheersafspraken rond bestaande schoolgebouwen, met name de multifunctionele accommodatie Het Lint in Den Hoorn. Vanwege het gedeeld gebruik van dit gebouw door schoolbesturen en kinderopvang, is hier destijds gekozen voor een VVE-constructie met als partners de betrokken schoolbesturen en de gemeente (als verhuurder aan de kinderopvang). Systematiek is dat de scholen jaarlijks hun bijdrage vanuit het rijk beschikbaar stellen aan de VVE en dat de gemeente het verschil aanvult. De eerste jaren was dat voor de gemeente voordelig, maar de komende jaren worden er onderhoudsbedragen verwacht waardoor de bijdrage van de gemeente oploopt tot boven de €200.000. De doorlichting heeft geleid tot een aantal maatregelen waaronder het overstappen naar een nieuwe regievoerder en het voorbereiden van een nieuw Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP). Dat laatste is nodig omdat de ervaring leert dat de opgenomen middelen in de gemeentebegroting voor onderhoud al een aantal jaren te laag zijn om de daadwerkelijke kosten aan onderhoud te financieren.

Op basis van het nog af te ronden MJOP en de daarin te maken keuzes zal de gemeentelijke bijdrage van de komende jaren opnieuw worden bepaald en is vooruitlopend daarop een bijraming van € 104.000 meerjarig in de Kadernota 2027 - 2030 verwerkt.

Schoolwoningen Schipluiden

De ambitie uit de vorige raadsperiode om de huur van de schoolwoningen in Schipluiden af te bouwen is op korte termijn nog niet haalbaar. De Jozefschool heeft naar verwachting de komende jaren nog een leerlingenaantal waarbij de huidige ruimte nodig blijft. Met het oog op de planning van projecten in het IHP - in concreto de HUB Schipluiden - verwachten wij daarom de huur voor 2028 nog incidenteel te moeten verlengen.

Financiële mutaties

Kadernota mutaties

Een positief bedrag is nadelig

Onderwerp	2027	2028	2029	2030
Lasten	€ 90.244	€ 183.900	€ 89.470	€ 89.079
Schoolmaatschap pelijk werk voortzetten	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Huur schoolwoningen	€ 0	€ 94.047	€ 0	€ 0
Verplichtingen via VVE MFA meerjarig opnemen	€ 104.000	€ 104.000	€ 104.000	€ 104.000
Verschuiving van programma	-€ 6.750	-€ 6.750	-€ 6.750	-€ 6.750
Herverdeling automatiseringsk osten	€ 30.690	€ 31.396	€ 32.087	€ 32.792
Herverdeling automatiseringsk osten	-€ 47.696	-€ 48.793	-€ 49.867	-€ 50.964
Totaal	€ 90.244	€ 183.900	€ 89.470	€ 89.079

Programma 5 Sociaal domein en welzijn

Zorgzaam en betaalbaar

Een van de grootste maatschappelijke vraagstukken van deze tijd is de toenemende druk op uiteenlopende vormen van zorg (ouderenzorg, jeugdzorg, geestelijke gezondheidszorg, gezondheidszorg etc.). Met een vergrijzende bevolking, een steeds ingewikkelder geworden samenleving en een krappe arbeidsmarkt, is urgentie om de druk op de zorg te beteugelen groter dan ooit. Beperken van het beroep op zorg is mogelijk, wanneer er in de directe leefomgeving van mensen goede algemene en preventieve voorzieningen zijn. Voortbouwend op de ingezette lijn in de landelijke zorg-akkoorden, worden de komende jaren van het grootste belang om basisvoorzieningen op het gebied van vrijwilligerswerk, sport, welzijn, mentale gezondheid en maatschappelijke ondersteuning te versterken. Door de door het kabinet aangekondigde bezuinigingen op de zorg zullen zorgbehoevende inwoners meer en meer zijn aangewezen op gemeentelijke preventieve ondersteuning en het eigen netwerk. Midden-Delfland kent van oudsher sterke sociale verbanden en inzet van vrijwilligers en mantelzorg, maar door (dubbele) vergrijzing, individualisering en toegenomen arbeidsparticipatie is dit geen blijvende vanzelfsprekendheid. Aandacht voor de sociale basis is dus hard nodig, ook in Midden-Delfland. Door te investeren in goede basisvoorzieningen, een gezonde leefstijl en het versterken van de kracht van sociale verbanden, zoals verenigingen, vrijwilligerswerk, mantelzorg en vormen van lichte (liefst collectieve) ondersteuning, blijven we niet alleen een zorgzame gemeente, maar houden we het ook betaalbaar.

Kostenbeheersing jeugdhulp: doorbreken van de groei

Een belangrijk onderwerp waar bovengenoemde problematiek speelt, is de jeugdzorg. Het aantal kinderen en jongeren dat gebruik maakt van gespecialiseerde jeugdzorg stijgt landelijk al jaren. Ook in onze gemeente is over de afgelopen jaren een stijging van zorggebruik zichtbaar. Lokaal zijn er de afgelopen jaren al verschillende maatregelen in gang gezet om de instroom in de jeugdhulp - en de duur van de zorg - te beperken. De invoering van de front-office in het sociaal team en de aanscherping van de verordening jeugdhulp zijn hier voorbeelden van

Het landelijk beleid (hervormingsagenda, kamerbrieven jeugdhulp, wet toegankelijkheid jeugdhulp) verwacht van gemeenten dat zij extra inzet plegen te komen tot sterke lokale teams. Door binnen sterke lokale teams, ouders en kinderen zelf ondersteuning te bieden en/of ondersteuning en preventie met lokale partners te bieden, moet de instroom in de gespecialiseerde zorg worden voorkomen. Dit vraagt dus om een ombuiging van individuele regionaal ingekochte jeugdhulp naar lokale vaak lichte en collectieve vormen van ondersteuning. Die ondersteuning dient deels geboden worden vanuit het sociaal team, maar ook voor een deel georganiseerd te worden in het lokale veld (vrijwilligerswerk, vormen van welzijnswerk gericht op jongeren, e.d.)

Parallel aan de implementatie van de nieuwe inkoop, wordt de impact hiervan voor ons sociaal team nader uitgewerkt. Voorstellen voor uitbreiding van het sociaal team, gelijktijdig met de afbouw van regionale producten, zullen naar verwachting uiterlijk begin 2027 aan de raad worden voorgelegd.

Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Onder de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) valt een groot aantal activiteiten gericht op het behouden of versterken van eigen regie van inwoners. Denk hierbij aan diverse vormen van ondersteuning voor (veelal) ouderen, zoals de huishoudelijke hulp, begeleiding of de regiotaxi. Ook taken als het bescherm wonen voor kwetsbare inwoners, vallen hieronder.

Op basis van informatie van de metropoolregio (MRDH: organiseert in opdracht van een aantal gemeenten de regiotaxi) verwachten we in 2026 een toename van de kosten voor het doelgroepenvervoer. Hierbij speelt sowieso de geldende NEA indexatie een rol en naar verwachting een autonome groei vanwege de vergrijzing. In totaal vraagt dit een bijraming van circa 26.000 euro. Nog onduidelijk zijn de effecten van de stijgende brandstofkosten.

Begin 2026 is een kostprijsonderzoek gedaan naar de tarieven voor de Wmo. De gevolgen van het kostprijsonderzoek zullen, samen met de landelijke indexering die later dit jaar volgt, worden meegenomen in de begrotingsvoorbereiding. Anticiperend hierop houden wij in deze kadernota rekening met een noodzakelijke structurele indicatieve bijraming van 140.000.

Vanuit de zogenaamde transformatiemiddelen - budget dat regionaal beschikbaar is op basis van de zorgakkoorden - wordt verspreid over de regio met verschillende innovaties en aanpakken geëxperimenteerd. Innovaties die via de transformatiemiddelen worden gestart, zullen bij gebleken succes en voortzetting, gedeeltelijk door gemeenten bekostigd moeten worden. Hierbij is nog niet bekend is in hoeverre rijksfinanciering hierin tegemoet komt. Vanaf 2028 zou dit - afhankelijk van de keuzes en besluitvorming in de regio - financiële impact kunnen hebben.

WIJ Midden-Delfland (SWMD, bibliotheek, gemeente)

Op basis van de door de raad vastgestelde plannen is in alle drie de dorpen een WIJ geopend. Inwoners kunnen hier laagdrempelig terecht voor uiteenlopende vragen, informatie en advies. Daarnaast beschikken de WIJ-punten over een bibliotheek-functie. De financiering vanuit het Rijk wordt omgezet van een decentralisatie uitkering in 2026 naar een onderdeel van de Algemene Uitkering in 2027. De komende periode wordt de impact van deze omzetting helder, zodat we dit meerjarig in de begroting 2027 en verder kunnen verwerken.

Actualiseren afspraken buitensport

In 2026 werken we aan een beleidskader buitensport. Daarmee willen we meer duidelijkheid brengen in alle afspraken met de beheerstichtingen buitensport en de verenigingen. Bijbehorend is het de bedoeling om de overeenkomsten aan te passen. Welke financiële consequenties dit heeft is nog niet in te schatten.

Financiële mutaties

Kadernota mutaties

Een positief bedrag is nadelig

Onderwerp	2027	2028	2029	2030
Lasten	€ 626.540	€ 473.824	€ 499.938	€ 530.652
4e Cultuurmenu	€ 0	€ 0	-€ 5.163	-€ 5.163
4e Cultuurmenu	€ 0	€ 0	-€ 5.000	-€ 5.000
Actualisatie bijdragen Veilig Thuis	€ 28.000	€ 28.000	€ 28.000	€ 28.000
4e Cultuurmenu	€ 8.648	€ 8.648	€ 0	€ 0
4e Cultuurmenu	-€ 2.260	-€ 2.260	€ 0	€ 0

Onderwerp	2027	2028	2029	2030
Jeugdbescherming	€ 15.000	€ 11.000	€ 11.000	€ 11.500
Jeugdgezondheidszorg	€ 24.900	€ 0	€ 0	€ 0
Verschuiving van programma	€ 6.750	€ 6.750	€ 6.750	€ 6.750
Indexatie Regiotaxi	€ 26.634	€ 40.398	€ 55.126	€ 70.885
Beschermd wonen, beschermd thuis	€ 75.349	€ 73.206	€ 70.221	€ 67.087
Transformeren Inloopfunctie naar steunpunt Mentale gezondheid	€ 13.617	€ 17.088	€ 20.698	€ 20.698
Sociaal team	€ 24.651	€ 26.794	€ 29.779	€ 32.913
Extra budget versterking Sociaal team	€ 65.251	€ 0	€ 0	€ 0
Wmo kostprijsonderzoek	€ 75.000	€ 77.250	€ 79.568	€ 81.955
Wmo kostprijsonderzoek	€ 40.000	€ 41.200	€ 42.436	€ 43.709
Wmo kostprijsonderzoek	€ 25.000	€ 25.750	€ 26.523	€ 27.318
AZWA-bedragen voor voortzetting onderdelen Brede SPUK.	€ 90.000	€ 120.000	€ 140.000	€ 150.000
SPUK Transformatie	€ 110.000	€ 0	€ 0	€ 0
Baten	-€ 301.351	-€ 220.851	-€ 224.300	-€ 234.300
4e Cultuurmenu	€ 0	€ 0	€ 15.700	€ 15.700
4e Cultuurmenu	€ 15.200	€ 15.700	€ 0	€ 0
4e Cultuurmenu	-€ 16.551	-€ 16.551	€ 0	€ 0
Beschermd wonen, beschermd thuis	-€ 100.000	-€ 100.000	-€ 100.000	-€ 100.000
AZWA-bedragen voor voortzetting onderdelen Brede SPUK.	-€ 90.000	-€ 120.000	-€ 140.000	-€ 150.000
SPUK Transformatie	-€ 110.000	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal	€ 325.189	€ 252.973	€ 275.638	€ 296.352

Programma 6 Economische en sociale zaken

Schuldhulpverlening

Applicatie naar de cloud

Voor de uitvoering van onze wettelijke taken schuldhulpverlening werken wij met een applicatie waarbij wij in 2026 de overstap maken naar een cloud-versie, gekoppeld met het gemeentelijk zaaksysteem en Xential (document generator). Op dit moment is nog niet geheel scherp of en zo ja tot welke meerkosten deze overstap leidt. Wij trachten de kosten binnen bestaand budget te ondervangen. Indien dit niet lukt, kost dit structureel maximaal 10.000 euro per jaar.

Schuldhulpverlening ondernemers

Vanaf 2027 moeten wij onze schuldhulpverlening voor ondernemers opnieuw aanbesteden omdat het Regionaal Bureau zelfstandigen (RBZ, Rotterdam) heeft aangegeven deze dienst niet meer aan te bieden aan regio-gemeenten. Een alternatief zal zeer waarschijnlijk duurder zijn dan wat wij nu betalen aan het RBZ om deze dienstverlening te bieden. Deze ondersteuning is een wettelijke taak. Binnen nu en drie maanden verwachten wij hier een prijsindicatie voor te kunnen geven.

Iedereen aan het werk

Re-integratiebeleid

In de huidige arbeidsmarkt lukt het de meeste werkzoekenden om zelfstandig of met enige begeleiding passend werk te vinden. De groep mensen die nu nog zijn aangewezen hebben vaak een grotere afstand tot de arbeidsmarkt of hebben te maken met achterliggende problematiek (schulden, psychisch, achterstanden). Om ook deze mensen toe te leiden naar werk, of voor te bereiden op werk, is vorig jaar voor een periode van twee jaar gestart met een intensivering van re-integratiebeleid voor mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Dit re-integratiebeleid wordt medio 2026 geëvalueerd. Op basis van de evaluatie en de ambities van de nieuwe coalitie op het gebied van werk, zullen mogelijk voorstellen worden voorgelegd om onderdelen uit deze aanpak langer voort te zetten.

Jongeren naar school of aan het werk

Het is belangrijk dat jongeren goed zijn voorbereid op de arbeidsmarkt. Daarom is er van oudsher regionaal beleid op het gebied van voortijdig schoolverlaten (RMC/VSV). De hiervoor vanuit de regio voor Midden-Delfland beschikbare middelen zetten wij al jaren in voor lokale capaciteit, zodat onze jongerenconsulent en de leerplichtambtenaar tijd hebben om met jongeren aan de slag te gaan. In verband met aankomende wettelijke wijzigingen, worden de regionale plannen momenteel herbezien. Dit kan ertoe leiden dat er meer middelen gaan naar de gemeenten waar de problematiek het grootst is. Voor Midden-Delfland betekent deze andere verdeling van middelen mogelijk dat wij €15.000 per jaar minder ontvangen om onze kosten voor dit onderwerp te dekken. Dit terwijl onderdeel van de wetswijziging wel betekent dat gemeenten - dus ook onze gemeente - er meer taken bij krijgen. Wij verwachten de komende maanden helder te krijgen of en zo ja in welke mate dit financiële probleem zich zal voordoen.

Verwerken mutaties rijksfinanciering voor de uitkeringen

De afgelopen jaren dienden we bij de 3e PBW een begrotingswijziging in voor BUIG in het lopende jaar (BUIG betreft de rijksbijdrage die de gemeente ontvangt ter financiering van de uitkeringslasten van mensen met een uitkeringskering op basis van de participatiewet). Voor de komende jaren

baseren we de baten en lasten op de rijksbijdrage 2026 zodat er gedurende het jaar een beperkte aanpassing volstaat. De begrotingswijziging is neutraal. Zowel baten als lasten muteren met €1 miljoen.

Economische versterking door samenwerking

De beschikbare ruimte voor nieuwe bedrijven is beperkt en de algemene welvaart in Zuid-Holland blijft achter ten opzichte van andere provincies. Daarom zal de ondersteuning van economische initiatieven in de toekomst selectiever zijn. Selectiever in de zin dat economische initiatieven een daadwerkelijk toevoeging zijn voor het verbeteren van de algemene welvaart in Zuid-Holland. Dat kan zijn door de aard van de economische initiatieven of het creëren van significant aantal arbeidsplaatsen.

Bedrijfsinitiatieven moeten passen bij het lokale en regionale economische profiel, bijdragen aan brede welvaart en aan een duurzame economie in 2050.

Om voor Midden-Delfland te bepalen welk economisch profiel wij voorstaan en welk profiel toekomstbestendig is binnen de regionale context, zetten we in om een economisch beleid in de Omgevingsvisie 2.0 op te nemen. Op basis van dit beleid kan vervolgens een strategie uitgevoerd worden die op een duurzame wijze bijdraagt aan de beleidsdoelstellingen van Midden-Delfland. Belangrijk voor een toekomstbestendige economie is om te kunnen meebewegen met (inter)nationale ontwikkelingen, de technische mogelijkheden en de kansen die al dan niet latent aanwezig zijn in Midden-Delfland. Een positieve grondhouding ten opzichte van innovatie, met behoud van de identiteit van onze dorpen en kwaliteit van het landschap, is een belangrijke voorwaarde.

Gebiedsmarketing

De naamsbekendheid van Midden-Delfland vormt een belangrijke pijler onder het bestaansrecht van het landschap. Een sterke profilering draagt bij aan het versterken van agrarische en recreatieve activiteiten en ondersteunt de ontwikkeling van de vrijetijdseconomie.

Op basis van de evaluatie uit 2024 is gewerkt aan een strategie voor de uitvoering van gebiedsmarketing vanaf 2025/2026.

De doorvertaling van deze doelstellingen vindt plaats in de eerste herziening van de Omgevingsvisie. Hierin worden actuele doelstellingen op het gebied van recreatie en toerisme opgenomen, die kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van de vrijetijdseconomie.

Bedrijvenschap Harnaschpolder

Voor de gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap HarnaschPolder, dat de basis is van Bedrijvenschap HarnaschPolder, is het streven om deze in 2026 te beëindigen. De grondexploitatie van het Bedrijvenschap zal worden geliquideerd na de laatste gronduitgifte. Hierna zal het Bedrijvenschap in slapende vorm doorgaan. De voorziening voor de bijdrage van het negatieve exploitatietekort zal worden geactiveerd bij liquidatie. De liquidatie kan ook leiden tot kosten en opbrengsten bij de overname en afronding van resterende werkzaamheden, zoals eigendommen, civieltechnische werkzaamheden, administratieve werkzaamheden en juridische procedures.

Opvang vluchtelingen

Eerder in november 2024 heeft de raad een besluit genomen over de verwerking in de begroting van de kosten en inkomsten voor de realisatie en exploitatie van het AZC. Voor de inkomsten is destijds uitgegaan van indicatieve berekeningen van de verschillende rijksregelingen, in concreto de SPUK spreidingswet en het faciliteitenbesluit. Nu de realisatie van het AZC een feit is, worden de definitieve bedragen de komende periode helder (via rijkscirculaires en aanvragen op deelonderwerpen). De actuele begroting zal in het tweede kwartaal aan de raad worden voorgelegd. Uitgangspunt daarbij zal zijn de middelen gerelateerd aan het AZC onder te brengen binnen programma 6, aangezien hier ook de middelen op de begroting voor de opvang van andere doelgroepen (Oekrainers) en voor inburgering.

Financiële mutaties

Kadernota mutaties

Een positief bedrag is nadelig

Onderwerp	2027	2028	2029	2030
Lasten	€ 981.860	€ 833.903	€ 981.947	€ 981.890
Overheveling GWL van programma	€ 5.500	€ 5.600	€ 5.700	€ 5.700
Overheveling AZC van programma	€ 60.022	€ 60.022	€ 60.022	€ 60.022
Overheveling AZC van programma	€ 61.704	€ 61.704	€ 61.704	€ 61.704
Actualisering inhuur economische promotie	€ 11.900	€ 11.900	€ 11.900	€ 11.900
Actualisering adviezen derden economische promotie	€ 700	€ 700	€ 700	€ 700
Conform raadsbesluit plan armoede en geldzorgen	€ 0	-€ 148.000	€ 0	€ 0
BUIG	€ 757.912	€ 757.912	€ 757.912	€ 757.912
BUIG	€ 72.602	€ 72.602	€ 72.602	€ 72.602
Handhaving kinderopvang	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000
Herverdeling automatiseringsk osten	€ 45.217	€ 46.257	€ 47.274	€ 48.314
Herverdeling automatiseringsk osten	-€ 47.696	-€ 48.793	-€ 49.867	-€ 50.964
Baten	-€ 840.461	-€ 840.861	-€ 841.261	-€ 841.261

Onderwerp	2027	2028	2029	2030
Overheveling leges van programma	-€ 16.900	-€ 17.300	-€ 17.700	-€ 17.700
Beindiging huur work8 Pr. Irenelaan	€ 5.291	€ 5.291	€ 5.291	€ 5.291
Beindiging huur slot de Houvelaan	€ 1.662	€ 1.662	€ 1.662	€ 1.662
BUIG	-€ 786.969	-€ 786.969	-€ 786.969	-€ 786.969
BUIG	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000
BUIG	-€ 103.545	-€ 103.545	-€ 103.545	-€ 103.545
Totaal	€ 141.399	-€ 6.958	€ 140.686	€ 140.629

Programma 7 RO, ontwikkeling en wonen

Omgevingsvisie, omgevingsplan en omgevings programma's

De Omgevingswet is nog steeds een ontdekkingstocht waar veel gemeenten mee worstelen. De samenhang tussen Omgevingsvisie en -plan en hoe het Omgevingsprogramma's zich daartoe verhouden, begint nu wel duidelijker vorm te krijgen. Dit geldt ook voor onze gemeente. Met name de programma's als tussenstap veroorzaken dat meer regie op deze instrumenten noodzakelijk is en dat de hierboven genoemde instrumenten langs een duidelijke structuur wordt ingericht en waar iedereen zich, zowel ambtelijk als bestuurlijk, aan houdt. De gehele keten vormt daarnaast een aanzienlijke belasting voor het gehele ambtelijke en bestuurlijke apparaat. In het bijzonder voor kleinere gemeenten als Midden-Delfland waar functies en disciplines niet altijd dubbel bezet zijn. Mits er voldoende middelen (personeel en financiën) zijn is het mogelijk de wettelijke termijnen te halen en de organisatie t.a.v. planketen en regie op orde te krijgen.

Omgevingsvisie

In de 2021 is de Omgevingsvisie 1.0 vastgesteld. Gemeenten dienen per 1 januari 2027 te beschikken over een geldende en vastgestelde Omgevingsvisie, gepubliceerd in het DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet). Na publicatie in dit landelijk systeem is daarmee ook aan de laatste technische eis voldaan en voldoet Midden-Delfland met ingang van 2027 aan deze wettelijk vereisten.

Na de vaststelling van de Dorpenvisie - en andere bouwstenen - voor de Omgevingsvisie, zal deze via een wijzigingsbesluit worden opgenomen in de Omgevingsvisie. We spreken niet meer van verschillende versies als 1.0 of 2.0 maar van een wijziging van de Omgevingsvisie. Alleen ondergebracht in de Omgevingsvisie verkrijgen deze visies de benodigde wettelijke status.

De Omgevingsvisie is in de nieuwe opzet veel meer een levend document dan voorheen. Een routine zal zijn dat eens per twee jaar de omgevingsvisie geactualiseerd wordt. Het nadenken over de toekomst zorgt ervoor dat we als organisatie beter en sneller kunnen inspelen op maatschappelijke en economische ontwikkelingen.

Omgevingsprogramma's

De Omgevingswet heeft ook een geheel nieuw instrument opgeleverd: het Omgevingsprogramma. Hierin wordt beleid uitgewerkt in concrete doelen en maatregelen. Het college is bevoegd om deze programma's vast te stellen. De basis voor het opstellen van een programma vloeit voort uit de Omgevingsvisie. Uit het vastgestelde programma kunnen regels volgen die in het Omgevingsplan worden vastgelegd.

Enkele programma's zijn wettelijk verplicht:

- Warmteprogramma (betreft de energietransitie), uiterlijk *31 december 2027*;
- Volkshuisvestingsprogramma, *datum nog onbekend*;
- Actieplan Geluid, *wanneer een grenswaarde wordt overschreden*;

Het is zeker niet uitgesloten dat er meer verplichte programma's zullen worden opgelegd. Daarnaast kan een gemeente vrijwillig programma's benoemen die als Omgevingsprogramma worden aangemerkt. De gemeente is dan wel gehouden om de daarin geformuleerde doelen te monitoren en te behalen.

Omgevingsplan

Met de invoering van de wet is het Omgevingsplan van rechtswege ontstaan. Dit omvat de tot die datum alle vigerende gemeentelijke bestemmingsplannen en de regels die vanuit de Rijksoverheid aan gemeenten zijn overgedragen (de Bruidsschat). Het Omgevingsplan van rechtswege is tijdelijk en zal stapsgewijs vervangen moeten worden door een nieuw Omgevingsplan dat het hele gemeentelijke grondgebied beslaat en aan alle (technische) eisen voldoet. De structuur van het Omgevingsplan is ingrijpend anders dan die van het bestemmingsplan. Het omzetten ervan is complex. Het Omgevingsplan voor het hele gemeentelijke grondgebied dient uiterlijk voor *1 januari 2032* te zijn vastgesteld. De komende jaren zal telkens per deelgebied of -thema naar vaststelling door de raad worden toegewerkt.

Woningbouw

Woningbouwopgave

Met de vaststelling van de Woonvisie Midden-Delfland 2024–2030 heeft de Gemeente Midden-Delfland een heldere koers bepaald voor de woningbouwopgave richting 2030. Deze koers bouwt voort op de kaders die de eerder opgestelde Toekomstvisie heeft beschreven. De focus ligt op het vergroten van betaalbaarheid, het versterken van doorstroming en het realiseren van passende woningen voor starters, senioren en andere aandachtsgroepen, binnen de ruimtelijke en landschappelijke kwaliteit van onze gemeente.

In de programmering hanteren wij als uitgangspunt 30% sociaal, 30% betaalbaar en 40% overig, daarnaast hebben wij de ambitie om tot 2030 50-70 woningen per jaar te bouwen. De nadruk ligt op inbreiding binnen de kernen. Pas wanneer deze mogelijkheden zijn uitgeput, komt een verkenning van dorpse uitbreiding in beeld. Gezien de status als Bijzonder Provinciaal Landschap vraagt dit om een zorgvuldige afweging tussen de grote vraag naar woningenwoning en het behoud van het open groene landschap. De strategische dilemma's rond de woningbouwopgave vragen van de nieuwe gemeenteraad duidelijke keuzes tussen betaalbaar bouwen, inbreiding versus uitbreiding, behoud van het landschap, afstemming met regionale doelen en de balans tussen korte- en langetermijnopgaven.

Woningcorporatie

De uitvoering van de sociale woningbouwopgave vindt plaats in nauwe samenwerking met WoonWest. Jaarlijks worden prestatieafspraken gemaakt over nieuwbouw, beschikbaarheid, betaalbaarheid, verduurzaming en huisvesting van aandachtsgroepen, waarmee de doelen uit de woonvisie concreet en toetsbaar worden gemaakt.

Lokale woonzorgopgave

Voor de lokale woonzorg opgave werkt de gemeente aan een visie op welzijn, wonen en zorg, waarin de gemeente vastlegt hoe zij zorgt voor voldoende, passende en betaalbare huisvesting voor ouderen en mensen die zorg of ondersteuning nodig hebben (aandachtsgroepen). De dubbele vergrijzing en het langer zelfstandig thuiswonen zijn hierin centrale aandachtspunten zijn.

Regionale woonzorgopgave

Vanuit de Wet versterking regie volkshuisvesting zijn gemeenten verplicht om regionaal af te stemmen over de woonopgave voor aandachtsgroepen en de verdeling van wettelijke urgenten. Daarom wordt er in de regio gewerkt aan een woonzorgvisie, deze visie richt zich op een evenwichtige verdeling van urgente woningzoekenden en op voldoende passende woonvoorraad.

Regionale realisatieagenda

De woningbouwopgave wordt mede uitgevoerd via de regionale realisatieagenda (woondeal) met provincie en omliggende gemeenten in Haaglanden. Hierin zijn afspraken vastgelegd over locaties, realisatieprioriteiten en investeringen, waarmee samenwerking wordt versterkt en doelstellingen meetbaar en bestuurlijk af te stemmen zijn.

Landelijke ontwikkelingen

Op landelijk niveau wordt met de voorgenomen Wet versterking regie volkshuisvesting de publieke sturing op de woningmarkt versterkt. Dit omvat de verplichting tot het opstellen van een volkshuisvestelijk programma, waarin wordt vastgelegd hoe de gemeentelijke opgave – kwantitatief én kwalitatief – wordt gerealiseerd. Vanuit het Rijk geldt als belangrijke doelstelling dat 66% van de nieuwbouw betaalbaar is.

De omvangrijke woningbouw- en woonzorgopgave vraagt van de beperkte ambtelijke organisatie efficiënt plannen, prioriteren en coördineren.

Voor de komende bestuursperiode ligt de nadruk op het realiseren van het afgesproken aandeel betaalbare woningen, het bewaken van voldoende plancapaciteit, het zorgvuldig wegen van woningbouwambities tegen landschappelijke kwaliteit, en het effectief faciliteren van de woonzorgbehoefte. Hiermee is een realistische maar ambitieuze koers gezet die vraagt om continue bestuurlijke regie.

Water en bodem

Water en bodem zijn de komende jaren een belangrijk thema. Het landschap van Midden-Delfland levert een waardevolle bijdrage voor onze gemeente en de regio aan het vasthouden van water in relatie tot bodemdaling, en het voorkomen van wateroverlast in bebouwd gebied. De gemeente Midden-Delfland heeft een belangrijke rol om dit thema samen met regionale partners gestalte te geven in het zogenaamde Verstedelijkingsgebied Zuidelijke Randstad binnen het nationale omgevingsbeleid, en de Omgevingsvisie van de provincie.

‘Water en Bodem Sturend’ is door het Rijk en de provincie omarmd als ordeningsprincipe in de ruimtelijke ordening. De kwaliteiten van bodem en ondergrond worden nog onvoldoende meegenomen bij het oplossen van maatschappelijk opgaven. Aspecten die aandacht zullen moeten krijgen in onze Omgevingsvisie 2.0 zijn onder meer: tegengaan wateroverlast (inclusief waterberging), verhogen grondwaterpeil in veenweidegebieden en tegengaan oxidatie van veen door het scheuren van grasland, mogelijke bescherming nieuwe drinkwaterbronnen, en klimaatbestendigheid van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Door de stijging van de zeewaterspiegel verschuift ook de verziltingsgrens landinwaarts, met consequenties voor Midden-Delfland. De opgaven met betrekking tot water en bodem vragen samenwerking met alle gebiedspartijen, met name het Hoogheemraadschap.

Binnen de regionale uitwerking voor de provincie Zuid-Holland (ZH-PLG) worden de belangen van natuur, water, stikstof en klimaat als randvoorwaarde voor een vitaal platteland samengebracht. Onder andere (grond)water is een belangrijk thema, ook voor Midden-Delfland. Zo wordt op basis van de Kader Richtlijn Water (KRW, 2027) de aanpak voor waterkwaliteit geïntensiveerd. De doelen van de KRW liggen momenteel buiten bereik, terwijl een goede waterkwaliteit van belang is voor de biodiversiteit, volksgezondheid en de kringlooplandbouw. Er wordt ook in beeld gebracht wat de impact is van de grondwaterstand in de veenweiden op een aantal factoren. De provincie is hiertoe een belangrijke partner.

Klimaatadaptatie en waterkwaliteit

Klimaatadaptatie gaat over het aanpassen van onze leefomgeving aan het veranderende klimaat en grilliger weer. We hebben doelstellingen op het gebied van Klimaatadaptatie (klimaatbestendig in 2050 volgens het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie) en waterkwaliteit (Kaderrichtlijn Water). Dit zijn resultaatverplichte doelstellingen in 2027 voor grote wateren zoals vaarten en kanalen en inspanningsverplichte doelstellingen voor overig water en biodiversiteit. Dit laatste betreft het verbeteren van de biodiversiteit op kades en langs oevers. De maatregelen voor klimaatadaptatie zullen conform de Strategie klimaatadaptatie Midden-Delfland 2021-2026 uitgewerkt worden in een uitvoeringsprogramma. Deze maatregelen zullen het benaderen van de gewenste doelstellingen versnellen, naast de al bestaande klimaatadaptatieve projecten.

Energietransitie

Landelijke kapstop

De landelijke kapstok voor de energietransitie voor gemeenten is opgebouwd uit de Klimaatwet, het Klimaatakkoord, bijbehorende wetgeving (zoals Wgiw), regionale uitvoeringskaders (RES) en de beschikbare middelen en randvoorwaarden die het Rijk stelt om gemeenten in staat te stellen bij te dragen aan nationale klimaatdoelen. De Klimaatwet heeft als doel om de uitstoot van broeikasgassen in Nederland structureel te verminderen en het land uiterlijk in 2050 klimaatneutraal te maken.

Energietransitie in gemeente Midden-Delfland

Gemeente Midden-Delfland draagt actief bij aan de energietransitie. Dit gebeurt met respect voor landschap, dorpen en lokale economie, en binnen de kaders van landelijke klimaatdoelen.

- Warmteprogramma.

Midden-Delfland heeft met de Transitievisie Warmte (TVW) de ambitie uitgesproken om in 2050 aardgasvrij te zijn. Landelijk is het verplicht om na een transitievisie een Warmteprogramma op te stellen. Het Warmteprogramma van gemeente Midden-Delfland moet uiterlijk 2027 gereed zijn en richt zich op de aanpak en fasering van het aardgasvrij en duurzaam verwarmen van woningen en gebouwen. Doel is om wijken stap voor stap te verduurzamen, bijvoorbeeld via aansluiting op een warmtenet of het gebruik van warmtepompen. Het programma combineert technisch onderzoek, bewonersparticipatie en financiële ondersteuning om een betaalbare en toekomstbestendige overstap naar duurzame warmte te realiseren.

- Nationaal Isolatie Programma (NIP).

Het Nationaal Isolatieprogramma (NIP) is een landelijke regeling die zich richt op het isoleren van 2,5 miljoen woningen vóór 2030. De focus ligt bij koopwoningen met de slechtste energielabels (D, E, F en G) en lage WOZ-waarde. Huishoudens die daaronder vallen kunnen in aanmerking komen voor subsidies bij het uitvoeren van isolatiewerkzaamheden.

De energietransitie heeft grote impact op gemeente Midden-Delfland. Het raakt de gebouwde omgeving (isolatie en aardgasvrij maken van gebouwen), de opwek, opslag en slim gebruik van duurzame energie, mobiliteit, landbouw en het gebruik van de schaarse ruimte. Dit vraagt om beleidskeuzes, inzet van ambtelijke capaciteit en participatie met o.a. inwoners en ondernemers want door het landelijke karakter en de verspreide bebouwing en vraagt de transitie om maatwerk per kern/wijk.

Recreatie en toerisme

Het Bijzonder Provinciaal Landschap van Midden-Delfland heeft een belangrijke waarde voor de eigen inwoners maar juist ook voor de inwoners van de omliggende steden. De waarde voor recreatie en toerisme gaat hand in hand met het belang van het beschermen en onderhouden van het landschap.

Om de recreatieve functie te versterken dienen de bekendheid, toegankelijkheid en beleefbaarheid van het gebied vergroot te worden. Het gebied kan aantrekkelijker gemaakt worden door toevoeging van onder meer wandel- en fietspaden, en activiteiten of functies die gericht zijn op natuurbeleving, lokale voedselproductie of educatie.

Om keuzes te kunnen maken in de balans tussen behoud van de kwaliteiten van het landschap en bevordering van recreatief medegebruik zal beleid voor recreatie en toerisme opgesteld worden. Dit kan ten laste van de resterende inkomsten van toeristenbelasting. De inkomsten van toeristenbelasting zal inclusief jaarlijkse indexering een redelijk stabiele inkomstenbron zijn, die grotendeels besteed wordt ter dekking van stichting PUUUR. De gemeente heeft eerder bepaald dat niet bestede inkomsten uit toeristenbelasting beschikbaar blijven voor toerisme en recreatie. Het opvolgende uitvoeringsprogramma toerisme en recreatie zal gepaard gaan met een financiële raming die voorgelegd zal worden aan de raad. Dan wordt bezien of het voeden van het uitvoeringsprogramma uit inkomsten van toeristenbelasting kan komen, naast de financiële stromen via de Landschapstafel.

Monumenten en archeologie

In het kader van het Interbestuurlijke Toezicht (IBT) is de provincie gestart met een nieuwe wijze van toezicht voor het toezichtgebied Monumenten en Archeologie, zoals beschreven in haar Uitvoeringsprogramma IBT. Het toezicht wordt één keer per jaar uitgevoerd aan de hand van 4 indicatoren, die mede een beeld moeten geven van de mate waarin de gemeente is toegerust op de uitvoering van het taakveld Monumenten en Archeologie binnen de context van de Omgevingswet. Op dit moment is nog niet aan te geven of dit structureel financiële consequenties heeft voor de gemeente.

Spoorverdubbeling

Tussen Delft en Schiedam is een spoorverdubbeling gepland van het tracé dat het landschap van Midden-Delfland doorsnijdt. ProRail heeft de projectleiding. Onze samenwerking met ProRail is gericht op een zorgvuldige ruimtelijke inpassing en een kwalitatief verantwoorde uitvoering, zodat de spoorverdubbeling gepaard gaat met compensatie voor eventueel aangetaste waarden en tevens een plus oplevert voor de belevings-, gebruiks-, en toekomstwaarde het landschap.

Eind 2023 is een propositie opgesteld (met financiering door de aangesloten partijen), waarvan de uitwerking op dit moment gaande is. De Landschapstafel heeft een procesbegeleider/programmamanager aangesteld, om binnen het speelveld van uiteenlopende belangen ervoor te zorgen dat de propositie op een constructieve wijze doorwerkt in de verdere uitwerking van de spoorverdubbeling. Doel is een integrale aanpak voor de bereikbaarheid, de verstedelijkingsopgave en behoud of versterking van het Bijzonder Provinciaal Landschap Landschap, waar alle partners van de Landschapstafel achter staan. Dit heeft geleid tot een samenwerking met betrokken partijen, waaronder ProRail, om uiteindelijk voldoende financiële dragers vanuit het Rijk, provincie of regio te genereren om de kwaliteiten van het Bijzonder Provinciaal Landschap te behouden of te versterken. Onze gemeentelijke bijdrage gaat voorsnag via de Landschapstafel.

Indien aanvullende middelen nodig zijn om ons doel te bereiken zal dat separaat of via de P&C-cyclus aan de orde gesteld worden.

Ecologie en biodiversiteit

De Wet natuurbescherming (Wnb) is opgegaan in de Omgevingswet. Het beschermingsniveau voor flora en fauna blijft hetzelfde, echter het stelsel van de Omgevingswet biedt andere mogelijkheden voor generieke of gebiedstoestemming. Het instrument Soortenmanagementplan (SMP) is een instrument dat dient als ecologische onderbouwing bij verlenen van een gebiedsgerichte/generieke ontheffing door de provincie. Het SMP is gebaseerd op uitgebreid veldonderzoek naar beschermde soorten en de functies van het plangebied. In het SMP worden voorwaarden en maatregelen opgenomen waarmee de staat van instandhouding van (beschermde) soorten wordt geborgd tijdens de uitvoering van eventuele activiteiten gedurende een langere periode, en hoe met de aanwezige (beschermde) soorten en hun leefgebied wordt omgegaan.

Een generieke of gebiedsontheffing bespaart op den duur tijd en geld bij eventuele ontwikkelingen, bijvoorbeeld verduurzaming van gebouwen. Wij stimuleren verduurzaming en willen tegelijkertijd rekening houden met beschermde diersoorten die in deze gebouwen leven. Een soortenmanagementplan kan voorkomen dat per pand een ontheffing of vrijstelling aangevraagd dient te worden. Door fasegewijs soortenmanagementplannen per nader af te bakenen gebied, zoals de dorpen en het landelijk, op te stellen wordt ecologisch beleid voor Midden-Delfland vorm gegeven. Hiervoor zijn incidenteel middelen nodig.

Financiële mutaties

Kadernota mutaties

Een positief bedrag is nadelig

Onderwerp	2027	2028	2029	2030
Lasten	€ 201.030	€ 306.043	€ 301.577	€ 267.090
Overheveling AZC van programma	-€ 60.022	-€ 60.022	-€ 60.022	-€ 60.022
Overheveling AZC van programma	-€ 61.704	-€ 61.704	-€ 61.704	-€ 61.704
Actualisering erfpacht inhuurbudget	€ 25.200	€ 25.200	€ 25.200	€ 25.200
Actualisering AOK inhuurbudget	-€ 220	-€ 220	-€ 220	-€ 220
Actualisering gemeentelijk initiatief inhuurbudget	-€ 220	-€ 220	-€ 220	-€ 220
Actualisering AOK adviezen derden budget	€ 1.600	€ 1.600	€ 1.600	€ 1.600

Onderwerp	2027	2028	2029	2030
automatiseringskosten (kosten neutraal)	€ 52.480	€ 53.687	€ 54.868	€ 56.075
automatiseringskosten (kosten neutraal)	-€ 95.392	-€ 97.586	-€ 99.733	-€ 101.927
Actualisering erfpacht adviezen derden budget	€ 550	€ 550	€ 550	€ 550
Omgevingsplan en Omgevingsvisie	€ 338.758	€ 444.758	€ 441.258	€ 407.758
Baten	€ 69.944	-€ 369.218	-€ 409.263	-€ 450.210
Actualisering erfpacht inkomsten	-€ 104.980	-€ 144.142	-€ 184.187	-€ 225.134
Inkomst AOK naar FCL behorende bij het project	€ 174.924	€ 174.924	€ 174.924	€ 174.924
Toename legesinkomsten bouwvergunningen	€ 0	-€ 400.000	-€ 400.000	-€ 400.000
Totaal	€ 270.974	-€ 63.175	-€ 107.686	-€ 183.120

Bedrijfsvoering

In een snel veranderende en verregaand gedigitaliseerde wereld zorgen we voor een toekomstbestendige bedrijfsvoering die rust op twee pijlers: weerbaarheid en wendbaarheid. We borgen een robuust fundament - zowel digitaal als juridisch - zodat we proactief en met de menselijke maat kunnen inspelen op de behoeften van onze inwoners.

Weerbaarheid als basis voor nabijheid

Met de afronding van het programma Eigentijdse ICT en het realiseren van een SIEM/SOC is de digitale infrastructuur technisch weerbaar en toekomstbestendig. In 2026 starten we de Europese aanbesteding voor een IT dienstverleningspartner die passend is bij onze professionalisering en ambities. De jaren 2027 en 2028 staan in het teken van de ontvlechting van de samenwerking met de gemeente Westland en vormgeven van de nieuwe dienstverleningsvorm.

Onze inwoners verwachten het gemak van een moderne digitale overheid, terwijl de samenleving tegelijkertijd juridiseert. We zien een groeiende jurisdisering, een forse toename van bezwaarschriften en een aanhoudende druk door Woo-verzoeken. Onze weerbaarheid zit in het beheersen van deze complexiteit. Door onze cyberbeveiliging, privacy en juridische zaken strak op orde te hebben en houden, leggen we de basis voor een betrouwbare overheid.

Wendbaarheid vanuit 'de bedoeling'

Juist als onze juridische en digitale basis als een huis staat, hebben medewerkers de veiligheid en de vrijheid om maatwerk te leveren, zonder angst voor risico's. We zien technologie en regels niet als hindernis, maar als gereedschap om de inwoner centraal te stellen. Zo zijn we een gemeente die naast haar mensen staat, de dialoog opzoekt en altijd kiest voor een oplossing in plaats van een rigide houding.

Investeren in een vitale organisatie

Om onze ambities waar te maken, hebben we de juiste mensen nodig. Daarom investeren we volop in onze eigen collega's. We kiezen er bewust voor om minder externen in te huren en meer mensen een vaste baan te bieden. Zo houden we de kennis in huis die nodig is om de wet niet alleen uit te voeren, maar ook de bedoeling erachter te begrijpen.

Digitale Transformatie

De komende jaren bouwen we verder op onze digitale basis. Nadat we de afgelopen tijd de techniek en de organisatie op orde hebben gebracht, verschuift de aandacht nu naar de impact van technologie. In het Informatiebeleidsplan 2026-2030 "Informatie als basis" beschrijven we hoe we dit gaan doen, waarbij we steeds de balans zoeken tussen mens, techniek en organisatie.

Digitale Dienstverlening

Inwoners verwachten van ons hetzelfde gemak als bij een webshop: snel en direct. Door nieuwe wetgeving is goed digitaal contact bovendien een recht van de burger geworden, in plaats van een extra service. Voor de gemeente betekent dit een constante zoektocht: we willen snelheid bieden, maar moeten ook zorgvuldig, veilig en volgens de wet blijven werken. We gebruiken automatisering en slimme software om het werk behapbaar te houden, maar verliezen de menselijke maat niet uit het oog. Juist voor kwetsbare groepen en ingewikkelde vragen blijven we altijd persoonlijk bereikbaar.

Informatiehuishouding

Betrouwbare informatie is de basis van onze democratie. Om controleerbaar te zijn, zien we informatiebeheer niet als 'papierwerk', maar als een noodzakelijke voorwaarde voor ons werk. Door de Wet open overheid (Woo) en de Archiefwet verschuift onze focus: van passieve openbaarheid (reageren op verzoeken) naar actieve openbaarheid (informatie direct beschikbaar stellen): 'transparantie aan de bron'. Dit heeft impact op onze organisatie en het vraagt om structurele aandacht voor de digitale infrastructuur.

- *Verantwoordelijkheid bij de bron:* Informatie netjes opslaan is de taak van iedere medewerker, niet alleen van een archiefafdeling achteraf. Zo blijft alles direct vindbaar en kloppend.
- *Een levend netwerk:* Informatie is geen stoffig archief, maar een dynamisch netwerk. Onze data moet ook buiten de gemeentegrenzen leesbaar en uitwisselbaar zijn.
- *Techniek die helpt:* We richten onze systemen zo in dat ze de wet (zoals de Woo) ondersteunen in plaats van belemmeren.

Waardevast en ethisch digitaliseren (AI)

Slimme technologie en AI bieden kansen om ons werk beter te doen. De praktijk leert echter dat AI niet simpelweg minder werk oplevert; snellere informatieverwerking zorgt vaak weer voor nieuwe vragen. Het maakt het werk niet lichter, maar juist groter. Daarom maken we een bewuste keuze: we zetten AI in voor snelheid, procesoptimalisatie en data-analyse, zodat onze professionals tijd overhouden voor het echte vakmanschap. Denk aan lastige besluiten, ethische afwegingen en de menselijke maat. We gebruiken AI dus niet om méér te doen, maar om onze schaarse menselijke expertise in te zetten waar die de meeste impact heeft. Het werken met AI brengt grote verantwoordelijkheden met zich mee. Om ethisch en transparant te blijven en grip te houden op onze algoritmen (conform de EU AI Act), gaan we aan de slag met de volgende opgaven:

- *Ethiek & Transparantie:* Technologie mag geen 'black box' zijn. De menselijke afweging blijft altijd de doorslag geven in onze besluitvorming.
- *Grip op algoritmen (EU AI Act):* We werken volgens de Europese regels om vooroordelen in software te voorkomen en controle te houden over onze systemen.
- *Datagedreven werken:* We investeren in werken op basis van feiten. Dit vraagt om een nieuwe werkwijze waarbij de betrouwbaarheid van onze brongegevens cruciaal is.

Sturing en realisatie

Om onze ambities waar te maken, sturen we scherp op de samenhang tussen plannen, uitvoering en geld. De koers is vastgelegd in het Informatiebeleidsplan 2026-2030. De realisatie vindt plaats via een ingericht systeem van portfoliomanagement, waardoor we grip houden op prioriteiten en de voortgang van projecten.

- *Financiën:* Investerings in digitalisering wegen we transparant af binnen de reguliere P&C-cyclus. .
- *Digitale autonomie:* We maken per ontwikkeling de keuze: doen we het zelf of besteden we het uit? We waken ervoor dat we niet te afhankelijk worden van externe leveranciers, zodat we zelf de controle houden over onze belangrijkste processen. Onze keuzes sluiten aan bij de koers van de VNG en de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS). Waar mogelijk trekken we samen op met de VNG voor schaalvoordeel en lagere kosten. Deelname aan de landelijke VNG aanbesteding voor mobiele telefonieabbonementen (GT Mobiel 3) is hiervan een mooi voorbeeld. Dit levert ons de komende jaren een forse structurele besparing op.
- *Rationalisatie:* We maken ons aanbod aan applicaties en systemen eenvoudiger. Door kritisch te saneren in het aantal systemen, verlagen we de kosten en de complexiteit.

- *Verandervermogen:* Techniek werkt pas als de organisatie er klaar voor is. We zorgen dat een project niet stopt bij de technische oplevering, maar dat medewerkers echt worden meegenomen in de nieuwe werkwijze.

Digitaal weerbaar & soeverein

Met de Cyberbeveiligingswet (NIS2) is digitale veiligheid een bestuurlijke zorgplicht geworden. Om onze weerbaarheid te vergroten, versterken we onze digitale soevereiniteit en de regie op onze data en informatiestromen. Centraal hierin staat de aanbesteding van onze IT-dienstverlening in 2026. Deze transitie vraagt om een zorgvuldige ontvlechting van de huidige structuren en een verdere professionalisering van onze eigen organisatie. Op dit moment vragen we geen extra middelen, wel anticiperen we op een tijdelijk hogere werklast en mogelijke incidentele kosten tijdens de overgang. Zodra de financiële impact van deze transitie helder is, informeren wij de raad via de reguliere P&C-cyclus.

Personeel & Organisatie

De afgelopen jaren hebben wij ingezet op het versterken van ons werkgeversmerk en dit zetten we door. We zien dat gemeente Midden-Delfland, sneller dan andere gemeenten, talent weet aan te trekken. Dat komt door onze interessante opgaven, het unieke landschap, de welkome cultuur en het afwisselende werk. Dit onderscheidt maakt ons aantrekkelijk voor nieuwe medewerkers.

De arbeidsmarkt in Nederland is het afgelopen jaar stabiel geworden en iets minder krap. De verwachting is dat dit de komende jaren zo blijft. De gemeentelijke arbeidsmarkt wijkt hier echter van af. Doordat een groot deel van het gemeentelijk personeel met pensioen gaat en de beroepsbevolking niet meer groeit blijft het belangrijk om in te zetten op goede arbeidsmarktcommunicatie die past bij de toekomstige arbeidsmarkt om talentvolle mensen binnen te halen. Hiervoor ontwikkelen we in 2027 een strategie. Vooral managementfuncties en vacatures in het ruimtelijk domein zijn en blijven naar verwachting, moeilijk te vervullen. Daarom gaan we ook met andere gemeenten samenwerken op de regionale arbeidsmarkt. Zo zorgen we ervoor dat we genoeg mensen vinden én houden. Daarmee geven we prioriteit aan de uitvoeringskracht en de kwaliteit van onze dienstverlening.

Daarnaast heeft de Wet Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties (DBA) invloed op het tijdelijk inhuren van personeel. Er moet altijd een goede afweging worden gemaakt of inhuur betrekking heeft op structurele werkzaamheden.

In een traineeship krijgen jonge medewerkers de kans om zich te ontwikkelen, zowel in hun werk als persoonlijk. Ze draaien mee op verschillende afdelingen en leren zo de organisatie goed kennen. Met hun frisse blik dragen ze bij aan de uitdagingen van de gemeente. Het traineeship helpt ook om de samenwerking en het vertrouwen binnen de organisatie te versterken. Na afloop van het traineeship kunnen trainees instromen op een functie die vrijkomt. Het traineeship is niet meer structureel opgenomen in de begroting maar we streven ernaar het traineeship te behouden door bijvoorbeeld samenwerking met andere gemeenten. Voor 2027 is nog tijdelijk budget beschikbaar. Daarnaast zoeken we bijvoorbeeld doot het uitbreiden van ons stagebeleid, naar andere manieren om jong talent aan te trekken.

Onze visie op Werk & Welzijn

We hebben een duidelijke visie ontwikkeld op duurzame inzetbaarheid binnen de gemeente Midden-Delfland. Want medewerkers die gezond zijn, met plezier werken én zich kunnen

ontwikkelen, blijven langer verbonden aan onze organisatie. Zo kunnen we de uitstroom van personeel beperken.

Met het programma Werk & Welzijn investeren we blijvend in onze mensen. In het programma geven we invulling aan vitaliteit, verzuim en inzetbaarheid, arbeidsomstandigheden, veiligheid en leren en ontwikkelen. Met dit programma stimuleren en ondersteunen we een gezonde leefstijl, zowel lichamelijk als mentaal. We zorgen ervoor dat medewerkers met plezier hun resultaten behalen.

Daarnaast is het belangrijk dat medewerkers wendbaar en veerkrachtig zijn. Zo kunnen zij goed omgaan met veranderingen en bijdragen aan de opgaven van de gemeente. Een goede werk- privé balans draagt hieraan bij.

Bij duurzame inzetbaarheid hoort ook dat we blijven investeren in opleiding en ontwikkeling. Vanuit het opleidingsbudget betalen we bijvoorbeeld het tweejarige ontwikkelprogramma voor de trainees, leiderschapsprogramma's (MD-trajecten), permanente educatie en trainingen voor vakinhoudelijke kennis. Blijvend investeren in het programma Werk & Welzijn draagt er ook aan bij dat onze eerder genoemde goede positie op de arbeidsmarkt vast kunnen houden.

We verwachten dat de werkdruk en -stress afneemt en het ziekteverzuim daalt als we blijvend investeren in vitaal werken.

CAO en loonstijging

De huidige CAO loopt tot en met 31 maart 2027. We hebben bij het schrijven van de kadernota nog geen zicht op de inhoud van een nieuwe CAO. In de huidige CAO is een structurele loonstijging van 1,6% per 1 januari 2027 afgesproken.

Rechtmatigheid en Control

In de Jaarstukken 2025 legt het college officieel verantwoording af over de rechtmatigheid. Dit betekent dat we zwart-op-wit laten zien dat we ons houden aan alle financiële regels.

Sinds de invoering van deze verantwoording ligt de lat voor de gemeente hoger. Het is niet langer voldoende om achteraf te controleren; we moeten vooraf en tijdens het proces precies vastleggen hoe we besluiten nemen en geld uitgeven. Dit vraagt om een sterkere controlfunctie. Een stevige controle helpt ons om fouten en risico's vroeg te herkennen, zodat we niet pas achteraf hoeven te herstellen. Zo bewaken we onze financiële integriteit en behouden we het vertrouwen van de raad en onze inwoners.

Daarnaast werkt de gemeente aan steeds grotere en complexere projecten. Deze opgaven vragen veel van onze mensen en ons budget. Om de grip op deze grote uitgaven en de werkdruk niet te verliezen, hebben we vorig jaar in de Kadernota al aangegeven om te onderzoeken hoe we een controlfunctie kunnen inrichten. Bij deze Kadernota ontvangt u een concreet voorstel daarvoor. Dit is een noodzakelijke stap om onze organisatie financieel gezond en beheersbaar te houden.

Juridisering en transparantie

Onze inwoners maken steeds vaker en bewuster gebruik van hun democratische rechten. Dat is goed voor de lokale democratie, maar zorgt ook voor veel extra werk. We zien een blijvende stijging in zowel het aantal als de complexiteit van Woo-verzoeken en bezwaarschriften.

Van 'reageren' naar 'actief publiceren'

Met de Wet open overheid (Woo) verandert ons werk fundamenteel. We sturen niet langer alleen informatie op verzoek, maar moeten onze informatie uit onszelf openbaar maken. Dit is een wettelijke plicht die uiterst zorgvuldig moet gebeuren; bij het anonimiseren van documenten mogen we geen fouten maken met de privacy van inwoners en partners. Omdat landelijke systemen nog niet klaar zijn, moeten we dit proces momenteel grotendeels handmatig inrichten.

Algemene dekkingsmiddelen:

Kadernota mutaties

Een positief bedrag is nadelig

Onderwerp	2027	2028	2029	2030
Lasten	-€ 44.123	-€ 45.138	-€ 46.131	-€ 47.146
Herverdeling automatiseringskosten (kosten neutraal)	€ 51.269	€ 52.448	€ 53.602	€ 54.781
Herverdeling automatiseringskosten (kosten neutraal)	-€ 95.392	-€ 97.586	-€ 99.733	-€ 101.927
Baten	€ 36.206	€ 36.206	€ 36.206	€ 36.206
Verlaging dividenduitkering	€ 36.206	€ 36.206	€ 36.206	€ 36.206
Totaal	-€ 7.917	-€ 8.932	-€ 9.925	-€ 10.940

Overhead:

Kadernota mutaties

Een positief bedrag is nadelig

Onderwerp	Fichenr.	2027	2028	2029	2030
Lasten		€ 945.496	€ 1.005.503	€ 974.973	€ 977.805
Aframing leasecontract en van BMO naar LWE (budgetneutraal)		€ 565.000	€ 618.000	€ 618.000	€ 618.000
Aframing leasecontract en van BMO naar LWE (budgetneutraal)		€ 115.000	€ 115.000	€ 115.000	€ 115.000

Onderwerp	Fichenr.	2027	2028	2029	2030
Aframing leasecontract en van BMO naar LWE (budgetneutraal)		€ 17.000	€ 17.000	€ 17.000	€ 17.000
Aframing leasecontract en van BMO naar LWE (budgetneutraal)		-€ 12.300	-€ 12.300	-€ 12.300	-€ 12.300
Aframing leasecontract en van BMO naar LWE (budgetneutraal)		€ 12.300	€ 12.300	€ 12.300	€ 12.300
WOO		-€ 7.000	-€ 7.000	-€ 7.000	-€ 7.000
WOO		€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000
OASIS		-€ 3.643	-€ 3.643	-€ 3.643	-€ 3.643
Archiefbeheer Stadsarchief Delft		€ 0	€ 35.000	€ 0	€ 0
Archiefwet		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Microsoft 365		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Koppeling zaaksysteem Schuldhelpverlening		€ 3.700	€ 3.700	€ 3.700	€ 3.700
Koppeling zaaksysteem Teams		€ 3.700	€ 3.700	€ 3.700	€ 3.700
Koppeling zaaksysteem shift2 inrichting		€ 3.600	€ 3.600	€ 3.600	€ 3.600
Koppeling zaaksysteem shift2		€ 11.200	€ 11.200	€ 11.200	€ 11.200
Eigen risicodragerN WW Vm personeel		€ 32.425	€ 0	€ 0	€ 0
Correctie 1e PBW 2025: Overhevelen budget van 604012		€ 74.400	€ 76.000	€ 77.700	€ 77.700

Onderwerp	Fichenr.	2027	2028	2029	2030
Herverdeling automatiseringskosten (kosten neutraal)		€ 47.068	€ 48.151	€ 49.210	€ 50.293
Herverdeling automatiseringskosten (kosten neutraal)		-€ 95.392	-€ 97.586	-€ 99.733	-€ 101.927
Herverdeling automatiseringskosten (kosten neutraal)		€ 56.694	€ 57.998	€ 59.274	€ 60.578
Herverdeling automatiseringskosten (kosten neutraal)		-€ 47.696	-€ 48.793	-€ 49.867	-€ 50.964
Herverdeling automatiseringskosten (kosten neutraal)		-€ 143.088	-€ 146.379	-€ 149.599	-€ 152.891
Herverdeling automatiseringskosten (kosten neutraal)		€ 285.903	€ 292.479	€ 298.913	€ 305.489
Herverdeling automatiseringskosten (kosten neutraal)		€ 76.231	€ 77.984	€ 79.700	€ 81.453
Herverdeling automatiseringskosten (kosten neutraal)		-€ 95.392	-€ 97.586	-€ 99.733	-€ 101.927
Herverdeling automatiseringskosten (kosten neutraal)		€ 18.158	€ 18.576	€ 18.985	€ 19.402
Herverdeling automatiseringskosten (kosten neutraal)		€ 39.488	€ 40.396	€ 41.285	€ 42.193

Onderwerp	Fichenr.	2027	2028	2029	2030
Herverdeling automatiseringskosten (kosten neutraal)		-€ 95.392	-€ 97.586	-€ 99.733	-€ 101.927
Herverdeling automatiseringskosten (kosten neutraal)		€ 14.151	€ 14.477	€ 14.795	€ 15.121
Herverdeling automatiseringskosten (kosten neutraal)		€ 62.380	€ 63.815	€ 65.219	€ 66.654
Baten		€ 45.000	€ 45.000	€ 45.000	€ 45.000
Beëindiging huur werkplekken Bedrijvenschap Harnaschpolder		€ 45.000	€ 45.000	€ 45.000	€ 45.000
Totaal		€ 990.496	€ 1.050.503	€ 1.019.973	€ 1.022.805

Investeringskredieten

De Kadernota 2027-2030 bevat vierentwintig nieuwe investeringskredieten als voorstel voor de begroting. In combinatie met de reeds opgenomen investeringen in de primitieve begroting loopt het investeringsvolume flink op. Hierbij is nadrukkelijk aandacht gevraagd voor de uitvoerbaarheid, fasering en beheersing van het totale investeringsprogramma.

We hebben ook rekening gehouden met de investeringskredieten die al door de gemeenteraad zijn goedgekeurd, maar nog niet volledig zijn uitgevoerd. We erkennen dat het telkens doorschuiven van investeringskredieten in combinatie met nieuwe aanvragen kan leiden tot een cumulatieve belasting die onze capaciteit om ze uit te voeren overstijgt. Daarom besteden we binnen de planning- en controlcyclus meer aandacht aan de investeringskredieten en komen we vaker en eerder met voorstellen voor uitstel, fasering of annulering van investeringskredieten.

Investeringskredieten kadernota 2027-2030

Omschrijving investering:	2027	2028	2029	2030	Maatsch./ Eco.nut.
<u>Groen:</u> Winter herinrichting groen	€ 50.000			€ 50.000	M
<u>Wegen:</u> Reconstructie fietspad Wipperskade/Veilingpad MLD	€ 85.000				M
<u>Wegen:</u> Reconstructie Lookwatering uitbreiding scope	€ 275.000				M
<u>Wegen:</u> Opwaarderen fietspad en asfalteren Westgaag MLD		€ 2.500.000			M
<u>Wegen:</u> Reconstructie Kluiskade			€ 150.000		M
<u>Wegen:</u> Reconstructie Burg vd Leijkade uitbreiding scope			€ 950.000		M
<u>Wegen:</u> Wegreconstructie Vlaardingsekade/Willemoordseweg uitbreiding scope	€ 140.000				M
<u>Wegen:</u> Fietspad Herenwerf MLD		€ 450.000			M
<u>Wegen:</u> Fietspad Rozemond SLD		€ 75.000			M
<u>Wegen:</u> Afwaarderen Hoornseweg		€ 50.000		€ 775.000	M
<u>Wegen:</u> Reconstructie Molenlaan SLD	€ 850.000				M
<u>Wegen:</u> Integraal ophogen wijk Koninginnepad Den Hoorn				€ 50.000	M

Omschrijving investering:	2027	2028	2029	2030	Maatsch./ Eco.nut.
<u>Wegen:</u> Gaagpad SLD	€ 405.900				M
<u>Wegen:</u> Dorpsstraat SLD	€ 50.000		€ 108.750		M
<u>Wegen:</u> Zwethkade Zuid SLD	€ 50.000		€ 398.000		M
<u>Wegen:</u> Zijdekade SLD	€ 50.000		€ 61.144		M
<u>Wegen:</u> Commandeurskade MLD		€ 50.000		€ 1.087.500	M
<u>Wegen:</u> Commandeurskade nr 17-30 / 34 en verlengde N468		€ 50.000		€ 163.500	M
<u>Wegen:</u> Kortebuurt MLD		€ 50.000		€ 945.801	M
<u>Wegen:</u> Lookwatering DH		€ 50.000		€ 679.250	M
<u>Wegen:</u> 's Herenstraat MLD		€ 50.000		€ 431.049	M
<u>Wegen:</u> Inrichten van 6 verkeersveilige schoolomgevingen		€ 250.496			M
<u>Wegen:</u> Reconstructie Woudselaan		€ 390.000			M
<u>Wegen:</u> Subsidie voor aanleg voetpad	€ - 20.122				M
<u>Wegen:</u> Aanleg drempelplateaus Gantel	€ 22.142				M
<u>Wegen:</u> Krediet (721580) overhevelen naar MFR (721619)	€ - 400.000				M
<u>Wegen:</u> Krediet (721580) overhevelen naar MFR (721619)	€ 400.000				M
<u>Wegen:</u> Woudseweg-Hoornsekade- Harnaschkade	€ 365.000				M
<u>Lichtmasten en armaturen:</u> Vervangen lichtmasten en armaturen		€ 188.500	€ 192.200	€ 195.600	M
<u>Riolering:</u> Vervangen pompunits electromechanisch	€ 400.000	€ 375.000			E
<u>Speelvoorzieningen:</u> Speelvoorzieningen n.a.v. beheerplan		€ 437.500	€ 437.500	€ 296.040	M
<u>Gemeentehuis:</u> Technische installaties gemeentehuis	€ 160.000	€ - 160.000			E

Omschrijving investering:	2027	2028	2029	2030	Maatsch./ Eco.nut.
<u>Dorpshoeve:</u> Renovatie werkzaamheden Dorpshoeve	€ 143.685				E
<u>Eigentijdse ICT:</u> Eigentijdse ICT	€ 100.000				E
<u>Huisvesting onderwijs:</u> Basisschool De Schutse				€ 3.900.000	E
<u>Huisvesting onderwijs:</u> HUB Schipluiden				€ 8.000.000	E

Weerstandsvermogen

Voor een gezonde financiële positie moeten we beschikken over voldoende weerstandsvermogen. Dit houdt in dat we over voldoende capaciteit beschikken om de financiële risico's op te kunnen vangen die niet zijn afgedekt. Ook willen we voorkomen dat iedere onvoorziene, financiële tegenvaller ons direct dwingt tot bezuinigen of dat er juist een onnodig hoge financiële buffer wordt aangehouden. Juist om die reden is in 2019 de reserve Weerstandsvermogen ingesteld. Een onttrekking aan de algemene reserve beïnvloedt hierdoor niet de weerstandsratio.

Goed om op te merken is dat onze solvabiliteit zowel absoluut als relatief goed en gezond is. Daarbij maken we nog de kanttekening dat onze solvabiliteit in negatieve zin wordt beïnvloed door leningen die zijn aangetrokken ten behoeve van in erfpacht uitgegeven gronden. Hierbij zijn de erfpachtopbrengsten substantieel hoger dan de rentes op de aangetrokken leningen. Dit levert de gemeente ca. € 1,6 mln. additionele opbrengsten op. De aflossingen van de aangetrokken leningen zijn gekoppeld aan de duur van de erfpacht.

Wij sluiten het inzetten van incidentele middelen uit de reserves niet uit indien dit nodig is om onze structurele (financiële) positie te versterken. De reservemutaties (toevoegingen en onttrekkingen) presenteren wij uiteraard in de Begroting 2027.

Een overzicht van de ontwikkeling van de algemene reserve en de bestemmingsreserves in de jaren 2022 tot en met 2026 is in onderstaand overzicht weergegeven.

Overzicht reserves	2022	2023	2024	2025 (concept)	2026 (begroot)
Algemene reserve					
Beginsaldo	€ 8.894.101	€ 10.283.650	€ 10.268.795	€ 11.917.393	€ 12.004.004
Stortingen	€ 3.101.315	€ 2.186.164	€ 1.946.081	€ 2.062.691	€ 0
Onttrekkingen	€ 2.511.157	€ 2.097.364	€ 2.431.677	€ 2.477.756	€ 1.893.190
Eindsaldo voor resultaat	€ 9.484.259	€ 10.372.450	€ 9.783.199	€ 11.502.328	€ 10.110.814
Resultaat boekjaar	€ 799.391	€ - 103.655	€ 2.134.194	€ 501.676	
Eindsaldo (31-12) na resultaat	€ 10.283.650	€ 10.268.795	€ 11.917.393	€ 12.004.004	€ 10.110.814
Bestemmingsreserve					
Beginsaldo	€ 41.474.488	€ 42.979.900	€ 41.203.795	€ 41.742.318	€ 39.385.455
Stortingen	€ 2.049.886	€ 984.457	€ 1.450.875	€ 328.065	€ 191.193
Onttrekkingen	€ 544.475	€ 2.760.562	€ 912.352	€ 2.684.928	€ 2.041.306
Eindsaldo (31-12)	€ 42.979.900	€ 41.203.795	€ 41.742.318	€ 39.385.455	€ 37.535.343

Totaaloverzicht

Kadernota totaaloverzicht

Totaaloverzicht (een positief bedrag is nadelig)

Onderwerp	Fiche/Regulier	Fichenr.	2027	2028	2029	2030
A)			-€ 514.283	-€ 324.731	-€	€ 0
Beginstand Kadernota					1.395.676	
Beginstand kadernota	Voordelig		-€ 514.283	-€ 324.731	-€ 1.395.676	€ 0
Algemene Dekkingsmiddelen			-€ 7.917	-€ 8.932	-€ 9.925	-€ 10.940
Verlaging dividenduitkering	Regulier		€ 36.206	€ 36.206	€ 36.206	€ 36.206
Herverdelings automatiseringskosten (kosten neutraal)	Regulier		€ 51.269	€ 52.448	€ 53.602	€ 54.781
Herverdelings automatiseringskosten (kosten neutraal)	Regulier		-€ 95.392	-€ 97.586	-€ 99.733	-€ 101.927
Overhead			€ 990.496	€ 1.050.503	€ 1.019.973	€ 1.022.805
Formatieuitbreiding LWE	Regulier		€ 565.000	€ 618.000	€ 618.000	€ 618.000
Formatie uitbreiding Concerncontroller	Regulier		€ 115.000	€ 115.000	€ 115.000	€ 115.000
Archiefbeheer Stadsarchief Delft	Regulier		€ 17.000	€ 17.000	€ 17.000	€ 17.000
Aframing leasecontracten van BMO naar LWE	Regulier		-€ 12.300	-€ 12.300	-€ 12.300	-€ 12.300

Onderwerp	Fiche/Regulier	Fichenr.	2027	2028	2029	2030
(budgetneutraal)						
Aframing leasecontracten van BMO naar LWE (budgetneutraal)	Regulier		€ 12.300	€ 12.300	€ 12.300	€ 12.300
Beëindiging huur werkplekken Bedrijvenschap Harnaschpoolder	Regulier		€ 45.000	€ 45.000	€ 45.000	€ 45.000
WOO	Regulier		-€ 7.000	-€ 7.000	-€ 7.000	-€ 7.000
WOO	Regulier		€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000
OASIS	Regulier		-€ 3.643	-€ 3.643	-€ 3.643	-€ 3.643
Archiefbeheer Stadsarchief Delft	Regulier		€ 0	€ 35.000	€ 0	€ 0
Archiefwet	Regulier		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Microsoft 365	Regulier		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Koppeling zaaksysteem Schuldhulpverlening	Regulier		€ 3.700	€ 3.700	€ 3.700	€ 3.700
Koppeling zaaksysteem Teams	Regulier		€ 3.700	€ 3.700	€ 3.700	€ 3.700
Koppeling zaaksysteem shift2 inrichting	Regulier		€ 3.600	€ 3.600	€ 3.600	€ 3.600
Koppeling zaaksysteem shift2	Regulier		€ 11.200	€ 11.200	€ 11.200	€ 11.200
Eigen risicodragende WW Vm personeel	Regulier		€ 32.425	€ 0	€ 0	€ 0
Correctie 1e PBW 2025:	Regulier		€ 74.400	€ 76.000	€ 77.700	€ 77.700

Onderwerp	Fiche/Regulier	Fichenr.	2027	2028	2029	2030
Overhevelingen budget van 604012						
Herverdelingen automatiseringskosten (kosten neutraal)	Regulier		€ 47.068	€ 48.151	€ 49.210	€ 50.293
Herverdelingen automatiseringskosten (kosten neutraal)	Regulier		-€ 95.392	-€ 97.586	-€ 99.733	-€ 101.927
Herverdelingen automatiseringskosten (kosten neutraal)	Regulier		€ 56.694	€ 57.998	€ 59.274	€ 60.578
Herverdelingen automatiseringskosten (kosten neutraal)	Regulier		-€ 47.696	-€ 48.793	-€ 49.867	-€ 50.964
Herverdelingen automatiseringskosten (kosten neutraal)	Regulier		-€ 143.088	-€ 146.379	-€ 149.599	-€ 152.891
Herverdelingen automatiseringskosten (kosten neutraal)	Regulier		€ 285.903	€ 292.479	€ 298.913	€ 305.489
Herverdelingen automatiseringskosten (kosten neutraal)	Regulier		€ 76.231	€ 77.984	€ 79.700	€ 81.453
Herverdelingen automatiseringskosten	Regulier		-€ 95.392	-€ 97.586	-€ 99.733	-€ 101.927

Onderwerp	Fiche/Regulier	Fichenr.	2027	2028	2029	2030
(kosten neutraal)						
Herverdelin g automatise ringskosten (kosten neutraal)	Regulier		€ 18.158	€ 18.576	€ 18.985	€ 19.402
Herverdelin g automatise ringskosten (kosten neutraal)	Regulier		€ 39.488	€ 40.396	€ 41.285	€ 42.193
Herverdelin g automatise ringskosten (kosten neutraal)	Regulier		-€ 95.392	-€ 97.586	-€ 99.733	-€ 101.927
Herverdelin g automatise ringskosten (kosten neutraal)	Regulier		€ 14.151	€ 14.477	€ 14.795	€ 15.121
Herverdelin g automatise ringskosten (kosten neutraal)	Regulier		€ 62.380	€ 63.815	€ 65.219	€ 66.654
Programma 1			-€ 50.000	-€ 50.000	-€ 50.000	-€ 50.000
Toename pachtinkom sten	Regulier		-€ 50.000	-€ 50.000	-€ 50.000	-€ 50.000
Programma 2			-€ 4.788	-€ 48.370	-€ 51.543	-€ 51.925
Overheveli ng leges van programma	Regulier		€ 16.900	€ 17.300	€ 17.700	€ 17.700
Overheveli ng GWL van programma	Regulier		-€ 5.500	-€ 5.600	-€ 5.700	-€ 5.700
AO verzekering	Regulier		€ 18.000	€ 18.000	€ 18.000	€ 18.000

Onderwerp	Fiche/Regulier	Fichenr.	2027	2028	2029	2030
voor raadsleden						
coördinator BiBoB	Regulier		€ 9.500	€ 0	€ 0	€ 0
Uitvoerings budget coördinator BiBoB	Regulier		€ 25.000	€ 0	€ 0	€ 0
Indexering bijdrage VRH	Regulier		€ 25.899	€ 19.899	€ 19.899	€ 19.899
Correctie 1e PBW 2025: Overhevelen budget van 604012	Regulier		-€ 74.400	-€ 76.000	-€ 77.700	-€ 77.700
MRDH bijdrage inflatiecorrectie	Regulier		-€ 3.594	-€ 4.994	-€ 6.394	-€ 6.394
automatise ringskosten (neutraal)	Regulier		€ 78.799	€ 80.611	€ 82.384	€ 84.197
automatise ringskosten (neutraal)	Regulier		-€ 95.392	-€ 97.586	-€ 99.733	-€ 101.927
Programma 3			-€ 23.000	-€ 23.000	-€ 23.000	-€ 23.000
Indexatie onkruidbestrijding verharding	Regulier		€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000
Openbare verlichting; aframing GWL	Regulier		-€ 50.000	-€ 50.000	-€ 50.000	-€ 50.000
Riolering; aframing GWL	Regulier		-€ 25.000	-€ 25.000	-€ 25.000	-€ 25.000
Verwerking mutatie riolering via de voorziening	Regulier		€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000
Inkomsten bruggelden	Regulier		€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
Uitgave bruggelden	Regulier		-€ 5.000	-€ 5.000	-€ 5.000	-€ 5.000

Onderwerp	Fiche/Regulier	Fichenr.	2027	2028	2029	2030
Indexatie uitbesteding groenonderhoud	Regulier		€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000
Stijging kosten groenonderhoudbestekken	Regulier		€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
Programma 4			€ 90.244	€ 183.900	€ 89.470	€ 89.079
Schoolmaatschappelijk werk voortzetten	Regulier		€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Huur schoolwoningen	Regulier		€ 0	€ 94.047	€ 0	€ 0
Verplichtingen via VVE MFA meerjarig opnemen	Regulier		€ 104.000	€ 104.000	€ 104.000	€ 104.000
Verschuiving van programma	Regulier		-€ 6.750	-€ 6.750	-€ 6.750	-€ 6.750
Herverdeling automatiseringskosten	Regulier		€ 30.690	€ 31.396	€ 32.087	€ 32.792
Herverdeling automatiseringskosten	Regulier		-€ 47.696	-€ 48.793	-€ 49.867	-€ 50.964
Programma 5			€ 325.189	€ 252.973	€ 275.638	€ 296.352
4e Cultuurmenu	Regulier		€ 0	€ 0	-€ 5.163	-€ 5.163
4e Cultuurmenu	Regulier		€ 0	€ 0	-€ 5.000	-€ 5.000
4e Cultuurmenu	Regulier		€ 0	€ 0	€ 15.700	€ 15.700
Actualisatie bijdragen Veilig Thuis	Regulier		€ 28.000	€ 28.000	€ 28.000	€ 28.000

Onderwerp	Fiche/Regulier	Fichenr.	2027	2028	2029	2030
4e Cultuurmenu	Regulier		€ 8.648	€ 8.648	€ 0	€ 0
4e Cultuurmenu	Regulier		-€ 2.260	-€ 2.260	€ 0	€ 0
4e Cultuurmenu	Regulier		€ 15.200	€ 15.700	€ 0	€ 0
4e Cultuurmenu	Regulier		-€ 16.551	-€ 16.551	€ 0	€ 0
Jeugdbescherming	Regulier		€ 15.000	€ 11.000	€ 11.000	€ 11.500
Jeugdgezondheidszorg	Regulier		€ 24.900	€ 0	€ 0	€ 0
Verschuiving van programma	Regulier		€ 6.750	€ 6.750	€ 6.750	€ 6.750
Indexatie Regiotaxi	Regulier		€ 26.634	€ 40.398	€ 55.126	€ 70.885
Beschermd wonen, beschermd thuis	Regulier		€ 75.349	€ 73.206	€ 70.221	€ 67.087
Beschermd wonen, beschermd thuis	Regulier		-€ 100.000	-€ 100.000	-€ 100.000	-€ 100.000
Transformeren Inloophunctie naar steunpunt Mentale gezondheid	Regulier		€ 13.617	€ 17.088	€ 20.698	€ 20.698
Sociaal team	Regulier		€ 24.651	€ 26.794	€ 29.779	€ 32.913
Extra budget versterking Sociaal team	Regulier		€ 65.251	€ 0	€ 0	€ 0
Wmo kostprijs onderzoek	Regulier		€ 75.000	€ 77.250	€ 79.568	€ 81.955
Wmo kostprijs onderzoek	Regulier		€ 40.000	€ 41.200	€ 42.436	€ 43.709

Onderwerp	Fiche/Regulier	Fichenr.	2027	2028	2029	2030
Wmo kostprijs onderzoek	Regulier		€ 25.000	€ 25.750	€ 26.523	€ 27.318
AZWA-bedragen voor voortzetting onderdelen Brede SPUK.	Regulier		-€ 90.000	-€ 120.000	-€ 140.000	-€ 150.000
AZWA-bedragen voor voortzetting onderdelen Brede SPUK.	Regulier		€ 90.000	€ 120.000	€ 140.000	€ 150.000
SPUK Transformatie	Regulier		€ 110.000	€ 0	€ 0	€ 0
SPUK Transformatie	Regulier		-€ 110.000	€ 0	€ 0	€ 0
Programma 6			€ 141.399	-€ 6.958	€ 140.686	€ 140.629
Overheveling leges van programma	Regulier		-€ 16.900	-€ 17.300	-€ 17.700	-€ 17.700
Overheveling GWL van programma	Regulier		€ 5.500	€ 5.600	€ 5.700	€ 5.700
Overheveling AZC van programma	Regulier		€ 60.022	€ 60.022	€ 60.022	€ 60.022
Overheveling AZC van programma	Regulier		€ 61.704	€ 61.704	€ 61.704	€ 61.704
Actualisering inhuur economische promotie	Regulier		€ 11.900	€ 11.900	€ 11.900	€ 11.900
Actualisering adviezen derden economische promotie	Regulier		€ 700	€ 700	€ 700	€ 700

Onderwerp	Fiche/Regulier	Fichenr.	2027	2028	2029	2030
Beindiging huur work8 Pr. Irenelaan	Regulier		€ 5.291	€ 5.291	€ 5.291	€ 5.291
Beindiging huur slot de Houvelaan	Regulier		€ 1.662	€ 1.662	€ 1.662	€ 1.662
Conform raadsbesluit plan armoede en geldzorgen	Regulier		€ 0	-€ 148.000	€ 0	€ 0
BUIG	Regulier		-€ 786.969	-€ 786.969	-€ 786.969	-€ 786.969
BUIG	Regulier		€ 757.912	€ 757.912	€ 757.912	€ 757.912
BUIG	Regulier		€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000
BUIG	Regulier		-€ 103.545	-€ 103.545	-€ 103.545	-€ 103.545
BUIG	Regulier		€ 72.602	€ 72.602	€ 72.602	€ 72.602
Handhaving kinderopvang	Regulier		€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000
Herverdeling automatiseringskosten	Regulier		€ 45.217	€ 46.257	€ 47.274	€ 48.314
Herverdeling automatiseringskosten	Regulier		-€ 47.696	-€ 48.793	-€ 49.867	-€ 50.964
Programma 7			€ 270.974	-€ 63.175	-€ 107.686	-€ 183.120
Overheveling AZC van programma	Regulier		-€ 60.022	-€ 60.022	-€ 60.022	-€ 60.022
Overheveling AZC van programma	Regulier		-€ 61.704	-€ 61.704	-€ 61.704	-€ 61.704
Actualisering erfpacht inkomsten	Regulier		-€ 104.980	-€ 144.142	-€ 184.187	-€ 225.134
Inkomst AOK naar FCL behorende bij het project	Regulier		€ 174.924	€ 174.924	€ 174.924	€ 174.924
Actualisering erfpacht	Regulier		€ 25.200	€ 25.200	€ 25.200	€ 25.200

Onderwerp	Fiche/Regulier	Fichenr.	2027	2028	2029	2030
inhuurbudget						
Actualisering AOK inhuurbudget	Regulier		-€ 220	-€ 220	-€ 220	-€ 220
Actualisering gemeentelijk initiatief inhuurbudget	Regulier		-€ 220	-€ 220	-€ 220	-€ 220
Actualisering AOK adviezen derden budget	Regulier		€ 1.600	€ 1.600	€ 1.600	€ 1.600
automatiseringskosten (kosten neutraal)	Regulier		€ 52.480	€ 53.687	€ 54.868	€ 56.075
automatiseringskosten (kosten neutraal)	Regulier		-€ 95.392	-€ 97.586	-€ 99.733	-€ 101.927
Actualisering erfpacht adviezen derden budget	Regulier		€ 550	€ 550	€ 550	€ 550
Toename legesinkosten bouwvergunningen	Regulier		€ 0	-€ 400.000	-€ 400.000	-€ 400.000
Omgevingsplan en Omgevingsvisie	Regulier		€ 338.758	€ 444.758	€ 441.258	€ 407.758
Eindstand Kadernota			€ 1.218.314	€ 962.210	-€ 112.062	€ 1.229.881